

תשזרה

משמחת הנישואין של

לוי יצחק
ודבורה לאה

טי

הרטמן

ח"י אדר שני
ה'תשפ"ד

פתח דבר

אנו מודים להשי"ת על כל הטוב אשר גמלנו, ובחסדו הגדול זיכנו בנישואי צאצאינו החתן התמים הרב מ' לוי יצחק שי' עב"ג הכלה המהוללה מ' דבורה לאה תחי'.

התודה והברכה מובעת בזה לבני משפחתנו, ידידינו ומכרינו שבאו מקרוב ומרחוק להשתתף בשמחתנו ולברך את צאצאינו שיחיו בברכת מזל טוב וחיים מאושרים בגשמיות וברוחניות.

בתור הבעת תודה לבבית והוקרה לכל הנוטלים חלק בשמחתנו, מוגשת בזה תשורה מיוחדת, מיוסד על הנהגתו של כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ שחילק 'תשורה' בחתונת בתו הרבנית הצדקנית מרת חיה מושקא עם כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א.

הא-ל הטוב הוא ית' יברך את כבודו ואת אנשי ביתו יחיו בתוך כלל אחב"י בברכות מאליפות מנפש ועד בשר, ובמיוחד בברכת השמחה העיקרית ד"שמחת עולם על ראשם" בגאולה האמתית והשלימה תיכף ומיד ממש.

...

כלל גדול הוא - "פותחין בדבר מלכות". בשער זה הבאנו שיחה מיחידות לחתנים וכלות, שהתקיימה במוצאי ח"י אדר תשמ"ה.

בשער שלאחריו "יקראו - ואני אענה", הובאו בזה אחר זה עשרות מכתבים מכ"ק רבותינו נשיאנו הק', לזקני החתן והכלה. שער מיוחד זה נחלק לשלושה מדורים, שהוקדשו כל אחד מהם למי שהמכתבים יועדו אליו:

במדור הראשון ויביאם אל גבול קדשו נלקטו המכתבים שזכה לקבל סב אם החתן - הרה"ח הרב פנחס הלוי לויטין ע"ה. המכתבים הראשונים במדור זה נתקבלו מאת כ"ק אדמו"ר הריי"צ נ"ע.

במדור השני "וינחם לבטח" - נלקטו מספר מענות קודש שזכה לקבל בנו בכורו - הרה"ח ר' יוסף הלוי לויטין ע"ה, סב החתן, מכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, אך מדור זה מתייחד בכך שהמענות (ואליהם נוספו זכרונות מיחידויות בקודש להם זכה נשוא המדור) שולבו תוך כדי סיפור הדברים, כפי שסיפרה זקנת החתן - מרת דבורה לויטין שתליט"א - אשת הרה"ח ר' יוסף ע"ה, שהואילה לשתף אותנו בזכרונותיה המרתקים, ולהעניק רקע למענות אלו.

במדור השלישי והאחרון לשער זה - "הר זה קנתה ימינו", נלקטו המכתבים שזכה לקבל סב החתן, הרה"ח רפאל צבי הרטמן שליט"א - משפיע בקהילת חסידי חב"ד בית-שמש, גם הם רצופים תשובות והדרכות בשלל נושאים - בעיקר בקשר לעבודת הקודש בה עסק במשך שנים רבות, בכיבוש ארץ הקודש לארכה ולרחבה עבור נשיא הדור.

גם במדור זה זכינו לרקע מרתק מ'כלי ראשון' מפיו של הרב הרטמן, והללו הובאו כאן כליווי צמוד למכתבים.

בשער השלישי - "ויענו את יהושע לאמר", ליקטנו סיפורים שסיפר סב הכלה - הרב יעקב יהושע לאופר שליט"א, שזכה להסתופף בצילם של חסידים ואנשי מעשה, להם נילוות הקדמה קצרה מקורות חייו.

ביני לביני, שילבנו מכתבים שקיבלו בני המשפחה לקראת השנה החדשה, ולרגל שמחות שונות. רובם המוחלט של המכתבים מתפרסם כאן לראשונה.

...

אנו מקווים, כי פרסום חוברת זו והקריאה בה, ילבו את אור וחום ההתקשרות ויביאו את הקוראים לפעול בעניניו הק' של נשיא הדור-מלך המשיח בכלל, ובפרט בעבודה בדבר היחיד שנוטר עכשיו בעבודת השליחות - לקבל פני משיח צדקנו בפועל ממש,

והעיקר - יפעלו את ההתגלות השלימה והמיידית של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א בגאולה האמתית והשלימה תיכף ומיד ממש.

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

משכחת לאופר
ירושלים עיה"ק

משכחת הרטמן
אודסה, אוקראינה

ח"י אדר שני תהא שנת פלאות דגולות
כפר חב"ד, אה"ק ת"ו

דבר מלכות

שיחת ליל ג' פ' ויק"פ, מוצאי ח"י אדר ה'תשמ"ה לקבוצת חתנים וכלות שיחיו

שמחה חיות ואור.

ויה"ר שיהי' כן אצל כאו"א מכם -
שההכנות לחתונה תהיינה בשעה טובה
ומוצלחת, והחתונה וכל שבעת ימי
המשתה יהיו מתוך שמחה גדולה, "קול
ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה"⁴.

...

ידוע המנהג⁵ המקובל בכמה
מקומות, שביום החופה - לפני החופה,
או בבוקר - יסיפו החתן והכלה בנתינת
הצדקה, בהוספה על שיעור הצדקה
שרגילים לתת בכל יום.

ומה טוב שיעשו כן גם ההורים,
הסבא והסבתא, וכל הקרובים שרוצים
להוסיף בהשתתפותם בשמחת חתן
וכלה.

ועי"ז פועלים תוספת הצלחה
בהכנות לחתונה, בחתונה עצמה ובכל
שבעת ימי המשתה, ובכל משך ימי
חייהם - חיים מאושרים בגשמיות
וברוחניות גם יחד.

ובפרט כאשר מברכים את החתן
והכלה, בכחו של הקב"ה - הרי בודאי

אודות¹ שמחת חתן וכלה שעומדים
לינשא "כדת משה וישראל" - קובעת
תורתנו הקדושה, תורת חיים ותורת
אמת, הוראה בחיי היום-יום בהתאם
לאמיתתם של דברים, שזוהי שמחה
גדולה ביותר, עד לשמחה שלמעלה
ממדידה והגבלה, מכיון שהדבר קשור
עם "בנין עדי עד"², בנים ובני בנים
עוסקים בתורה ובמצוות.

ולכן, הברכה לחתן וכלה היא
בהוספה על כל הברכות האמורות
לעיל, ועל ידכם - נמשך הדבר גם לבני
משפחותיכם.

וכל זה נפעל ע"י ההכנה המתאימה
לבנין עד עד על יסודי התורה ומצוותי'
- לימוד וידיעת הדינים, וקיומם בפועל
מתוך תוקף וחיות ואור, ע"פ הוראת
"תורה אור"³, ובפרט כאשר מחליטים
לבנות בית שממנו יתפשט ויופץ אור
היהדות בכל הסביבה כולה.

וההכנה הטובה ביותר - כאשר
מתחילים בזה עוד לפני החתונה, היינו,
להוסיף עוד יותר בלימוד התורה וקיום
המצוות, וכן הוספה באיכות - ביתר

1. בהבא לקמן - ראה לקו"ש ח"כ ע' 575 ואילך. וש"נ.
2. ראה לקו"ת פקודי (ד, ד ואילך). ביאורה"ז - לאדהאמ"צ (וארא לז, ד). להצ"צ (וארא קפח ואילך).
3. משלי ו, כג.
4. ירמי' לג, יא.
5. מדרש תלפיות ענף חו"כ אות ח. שלחן העזר ס"ו סעיף ו' סק"ה.

והכלה ומשפחתם, הרי זו גם שמחה של כללות עם ישראל, ועד שזוהי ההכנה לשמחה הגדולה דגאולה האמתית והשלימה -

אתן לכל אחד ואחת מהחתנים והכלות, וכן לקרובים שלהם הנמצאים כאן - שטר של דולר כדי לתת לצדקה, בהוספה על מה שיתנו לצדקה משלהם לפני"ז.

ו"גדולה צדקה שמקרכת את הגאולה" - גאולה האמתית והשלימה, שאז "ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים גו' קול חתן וקול כלה", בביאת משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו, במהרה בימינו ממש.

שברכות אלו מתקיימות, ועד שקיומם מתחיל כבר לפני החתונה (בקשר להכנות לחתונה), ובודאי - בחתונה עצמה.

ועי"ז ממהרים את קיום הברכה הכללית והעיקרית - "מהרה ה' אלקינו ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה", וכל שאר עניני ברכות המבוארים בהמשך הענין בגאולה האמתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

...

כדי לזכות ולהשתתף בשמחת חתן וכלה,

- אשר מלבד שמחתם של החתן

-
6. נוסח "שבע ברכות" (ע"פ ירמי' שם, י"א).
7. ב"ב י, א. וראה תניא פל"ז.

מכתבים
מכ"ק רבותינו
נשיאנו הק',
לזקני החתן

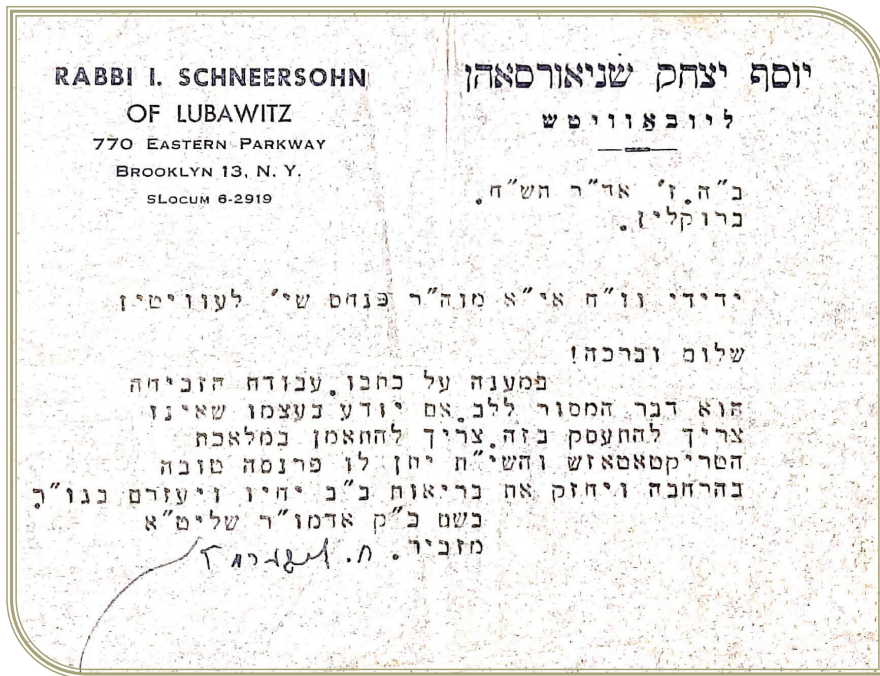
יְקַרְאוּ

זֵאנֵי אֶפְנָה

זיביאם אל גבול קדשו

מכתבי רבותינו נשיאנו
להרה"ח פנחס הלוי לויטין ע"ה

א. "עבודת הזביחה הוא דבר המסור ללב"

מכתב זה פותח סדרת מכתבים, בנוגע לחיפוש משרה ותעסוקה הולמת, לאחר היציאה מברית המועצות. במכתב זה והבאים אחריו, נמצאים מספר ביטויים מיוחדים אודות מקצוע השחיטה.

במכתב זה כותב כ"ק אדמו"ר הריי"צ כי ייתכן ועליו להתאמן "במלאכת הטריקטאטאזש", שפירושה - אריאת בגדים.

ב. "משרה בשחיטה - במצב ההזה היא גם שונת הרבים"

RABBI J. SCHNEERSOHN
OF LUBAWITZ
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
SLOCUM 6-2919

יוסף יצחק שניאורסאהן
ליובאוויטש

ב"ה כ' תמוז תש"ח.
ברוקלין.

ידידי וו"ח אי"א מוה"ר פנחס שי' לעוויטין
שלום וברכה!
במענה על מכתבו הגה בכלל צריך להשדל למצוא משרה בעניני זביחה שזוהי אומנחו ובמצב ההזה היא גם טובת הרבים שיש האפשרות וההזדמנות לעסוק בעניני הרבצת חורה כרבים והתעוררות בעניני הינוך הטוב והכשר אמנם אם מפני מצב נריאוחו אינו יכול לקבל עליו לע"ע עול עבודה הזביחה צריך לחפש אחר איזה מלאכה קלה שנוכל להסדר בה ונכוז שיחדר כזה עם ידידי בא כחי לסידור הפליטים הרב וו"ח אי"א מוה"ר בנימין שי' נאראדעצקי להתיישב עמו באיזה מקצוע של עבודה יוכל להסדר. השי"ת יחזק את נריאוחו ובריאות ב"ב יחיו ויזמין לו פרנסה בהרחבה ויוכל למסור עצמו לעניני הרבצת חורה ויראח שמים מתוך מנוחת הדעה בגשמיות וברוחניות.

המברכם
בגשמיות וברוחניות
יוסף יצחק שניאורסאהן

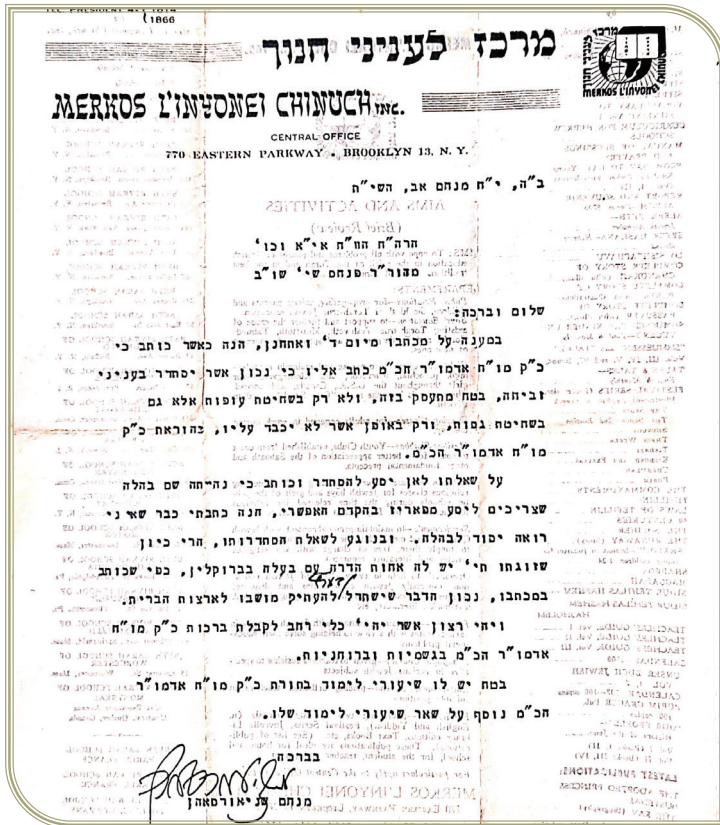
"המברכם בגשמיות וברוחניות (חתי"ק)".

ג. "יסתדר בעניני זביחה באופן אשר לא יכבד עליו"

"המברכם בגשמיות וברוחניות (חתי"ק)".

ד. "נטח מתעסק בזה - גם בשחיטת גסות"

מהמכתבים הנמצאים בידינו נראה כי זהו המכתב הראשון אותו קיבל הרה"ח פנחס לויטין מכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א. המכתב נחלק לשניים:

בחלקו הראשון מעודד אותו הרבי לקיים את הוראות כ"ק אדמו"ר הקודם במלאכת השחיטה (בענין זה ראוי לציון את התואר המיוחד שמלווה את שמו בראש המכתב "הרה"ח הווי"ח אי"א וכו' מהור"ר פנחס שי" שוחט ובודק", שגם ניצב במקום מיוחד - כ"שם משפחה, ולא בא בתוך שאר התוארים).

בחלק השני של המכתב, משיב הרבי על שאלתו - שאלה שהתחבטו בה אז רבים מאנשי - היכן לתקוע יתד ולהתיישב בקביעות.

"נכון הדבר שישתדל במרץ להעתיק מושבו לארצות הברית."

ה. "בטח יודיעני טובות מהנעשה בזה"

מנחם מענדל שניאורסאהן

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Office Address:
 Lubavitch, 770 EASTERN PARKWAY
 BROOKLYN 13, N. Y.
 HYacinth 3-9250

ב"ה י"א תמוז תשי"א
 ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ וכו'
 מהו"ר פנחס שי

שלום וברכה!

זה מכבר קבלתי מכתבו אשר בו מודיע
 שמעסק הוא להעסקה לאה"ב וכבר קראו אותו לדזוינס
 ומעסק בהשגת הניירות ומאז לא שמעתי ממנו מאומה,
 ובטח יודיעני טובות מהנעשה בזה.

ואולי כדאי יהי' שיחענין ג"כ בענין
 העסקה לאוסטרליא אשר כפי הידיעות שמגיעים לכאן
 ההסתדרות שם בפרנסה היא בנקל לפ"ע.

בטח שומר הוא השיעורים השונים לכל
 נפש והם כחומש תהלים ותניא. ומוסף ג"כ שיעור
 לימוד בתורת דא"ח. וכראוי לאנ"ש המקושרים לאילנא
 דחייא.

 בברכה

במכתב זה הרבי מבקש לקבל ידיעות ממה שהתפתח
 לגבי קבלת אשרות כניסה לארה"ב.

בפסקא השניה במכתב הרבי מציע להתעניין בהעסקה
 לאוסטרליה שם מצויה הפרנסה (כפי שמסופר בהרחבה
 בספר "אברהם אבינו של אוסטרליה"). אמנם חלפה מאז
 כמעט שנה, אך יצויין שהוראה זו באה לאחר שבמכתב
 הקודם ניתנה הוראה מפורשת: "כיון שזוגתו תי' יש לה
 אחות הדרה עם בעלה בברוקלין, נכון הדבר שישתדל
 במרץ להעתיק מושבו לארצות הברית".

נ. "בעתו ובזמנו, בלי מניעות ועיכובים, באופן המתאים"

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON

ענדל שניאורסאהן

Office Address:
Lubavitch, 770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.

HYacinth 3-9250

בייה, ד' מניץ חשי"א
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נוי"נ וכו'
מהו"ר פנחס שי'.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מכ"ו חמוז וכו' מודיע, שמכבר
הגיש ניירותיו בנוגע להשגת הרשיון לנסיעה לארצות הברית,
ובימים אלו צריך להגיש הניירות האחרונות, ומוסיף שזוגתו
חח"י כל מגמחה להיות בצוותא עם אחותה הדרה בברוקלין; ושו אל
אם יטכס עצה לשנות דעתה בזה:

הנה אין צריך לעשות זאת. וימשיך בהשגת הרשיון
לנסוע לאה"ב, ויה"ר שיה"י הכל בעתו ובזמנו בלי מניעות
ועכובים, ויסתדרו באופן המתאים לפנייהם בגמיות וברוחניות.

כן מודיע שאשתו צרה, בטח יתן השי"ת שיה"י
ההריון כשורה, והלידה בעתה ובזמנה ובנקל.

בודאי שומר השיעורים השונים לכל נפש בחומס
תהלים ותניא, ושיעור נוסף בדא"ח כראוי לחסידים ומקורבים.

בברכה

כפי שניתן להיווכח בקריאת מכתב זה, שבועיים בלבד
לאחר שהרבי כתב והציע את אפשרות ההעסקה
לאוסטרליה כתב הרב לויטין ופירט את הצעדים שעשה
עד כה לקראת ההתיישבות בארצות הברית (מלבד עצם
רצונה העז של זוגתו לגור בסמיכות מקום לאחותה),
ושאל לאור המכתב של הרבי בו ישנה הוראה להתעניין
בהתיישבות באוסטרליה - האם לפעול לשנות את דעתה
של אשתו בנושא. תוכן התשובה באופן כללי הוא שלא
לשנות מהתכניות המקוריות, ומפעולותיו עד כה.

ז. "המחכה לבשורות טובות מבריאות זוגתו"

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON

מנחם מענדל שניאורסאהן

Office Address:

Lubavitch, 770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.

HYacinth 3-9250

בי"ה, שלחי אלול תיש"א
ברוקלין, נ.י.

הרה"ח הו"ח אי"א נוי"נ וכו'
מהו"ר פנחס שי

שלום וברכה! האצ' והכ"ו נתקבלו.
ולקראת השנה החדשה, הבאה עלינו
ועל כל ישראל לטובה ולברכה, הנני בזה להביע
ברכתי לו ולבי"ב שיחיו, ברכת כתיבה וחתימה
טובה לשנה טובה ומחוקה בגשמיוח וברוחניו
גם יחד. האמנה אצ"ו
אצ"ו - בברכה

הרה"ח הו"ח אי"א נוי"נ וכו' מהו"ר פנחס שי

שלום וברכה!

המכ' והפ"נ נתקבלו. ולקראת השנה החדשה, הבאה עלינו
ועל כל ישראל לטובה ולברכה, הנני בזה להביע ברכתי לו
ולב"ב שיחיו ..

המחכה לבשו"ט מבריאות זוג' תי' - בברכה (חתי"ק)."

ח. "הפ"נ שלו נתקבל"

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON

מנחם מענדל שניאורסאהן

Office Address:

Lubavitch, 770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.

HYacinth 3-9250

מזכירות SECRETARIAT

שבט ה'תשב"י

הו"ח אי"א נו"מ וכו'
מהר"ב בן ח' שי'

שלום וברכה!

הפ"נ שלו בקשר עם יום ההילולא השני' של

כ"ק אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע נחקבל, ויקרא

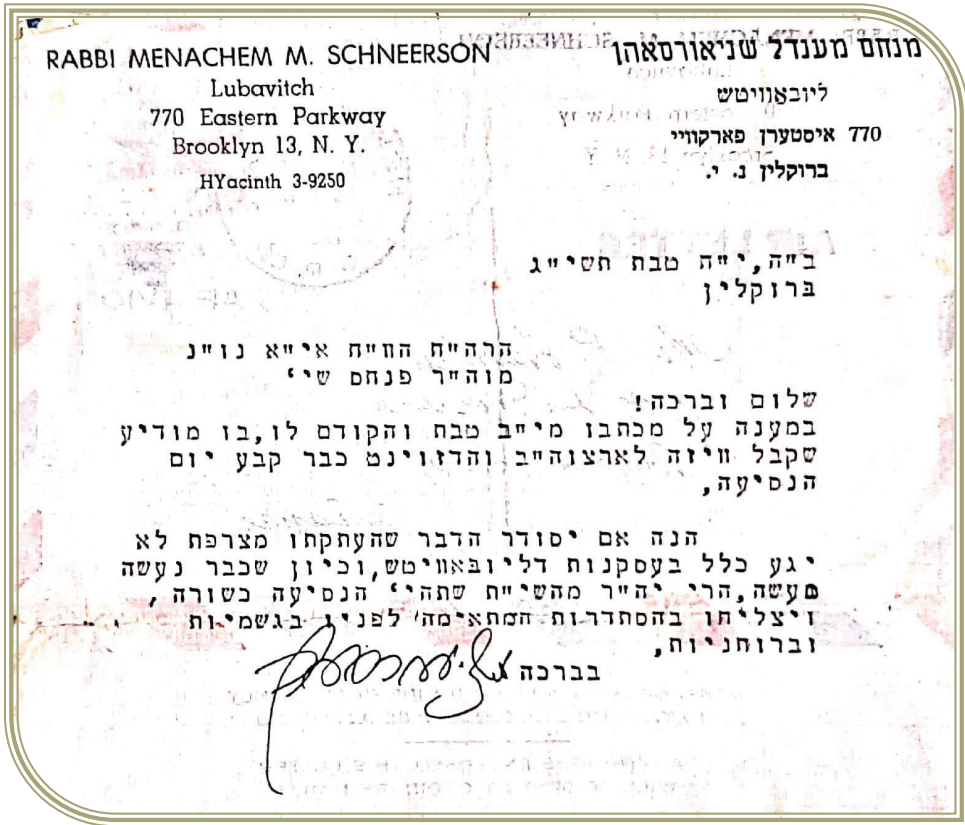
בעה רצון על הציון הק'.

בברכה

מזכירות

הו"ח אי"א נו"מ וכו' מהר"ב בן ח' שי'

מ. "יהי רצון שתהיי הנסיעה כשורה"

לאחר שחלפו שש שנים ליציאת המשפחה מרחבי ברית המועצות, קיבלו סוף כל סוף בני המשפחה את אשרות הכניסה המיוחלות, והרב לויטין הודיע על כך לרבי! במכתב זה מברך אותו הרבי לקראת הנסיעה בפועל, בדיעבד - "כיון שכבר נעשה מעשה", ובתנאי שידאג לכך שנסיעתו לא תבוא על חשבון העסקנויות.

בשולי הדברים כדאי לציין, שמכתב זה נכתב ערב יום הולדתו השביעי של בנו הבכור - סב החתן הרב יוסף הלוי לויטין, עליו יסופר להלן בהרחבה.

! "ויגדלו - עם זוגתו ועם שאר ילדיהם מתוך הרחבה"

לעוויטין - ברוקלין

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON

Lubavitch

770 Eastern Parkway

Brooklyn 13, N. Y.

HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן

ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי

ברוקלין נ. י.

בי"ה, ב' אדיר השי"ד

ברוקלין

הרה"ח הווי"ח אי"ש נוי"נ כו'
מוה"ר פנחס שי' הלוי

שלום וברכה!

במענה על הודעתו אשר נולד לו בן
למזל טוב,

הנה יה"ר מהשי"ח שיזכה להכניסו
לבריתו של אברהם אבינו בשעה טובה ומוצלחת
וכשם שיכניסו לברית כן יכניסו לתורה ולחופה
ולמעשים טובים ויגדלו ביחד עם זוגתו תח"י ועם
שאר ילדיהם שיחיו מתוך הרחבה.

בברכת מזל טוב ופרנסה קהרמדה

הרה"ח הווי"ח אי"ש נוי"נ כו' מוה"ר פנחס שי' הלוי
.. בברכת מזל טוב ופרנסה בהרחבה (חתי"ק)

יא. "זבימינו זבימינו יקויים הייעוד המקווה"

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן

ליובאוויטש

770 איסטערן פארקווי
ברוקלין נ. י.

ב"ה, ת' ניסן ה'תשי"ד
ברוקלין

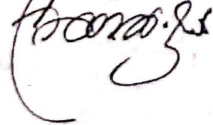
הרה"ח הו"ח אי"א נו"ם זכו
מו"ה פנחס שי

שלום וברכה!

לקראת חג המצות, זמן חירותנו, הנני בזה
להביע ברכתי להג כשר ושמת, וחירות אמיתי, חירות
מדאגות בגשם ומדאגות ברוח - מכל דבר המעכב עבודת
ה' בשמחה ובטוב לבב.

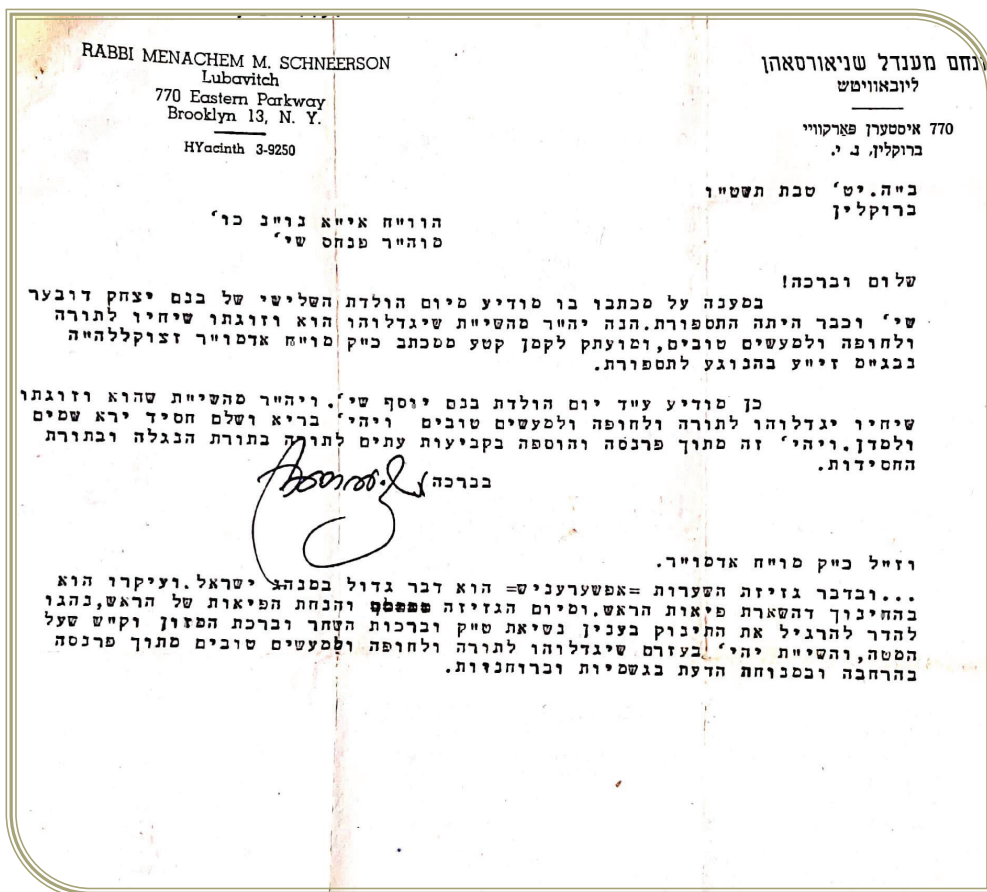
זבימינו זבימינו יקויים הייעוד המקווה כימי
צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, בגאולת האמתיית
והשלימה על ידי משיח צדקנו.

בברכת החג והשמחה יחד. ע"ד

בברכת החג והסתדרות טובה בגשמיות ורוחניות (חתי"ק)

ב. "ויהי בריא ושלם"

בפסקא השניה במכתב זה, מברך כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א את הרב לויטין לראל יום הולדתו התשיעי של בנם יוסף, סב החתן (שחל ביום כתיבת המכתב).

יג. "בודאי נהג במנהג אנ"ש בזמן האחרון"

לויטין - ברוקלין

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מזנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, אדר"ח תמוז תשכ"ט
ברוקלין

הרה"ח אי"א נו"נ זכו'
מות' פנחס שי' הלוי

שלום וברכה!

במענה על הודעתו אודות יום הולדת
שלו, בודאי נהג במנהג אנ"ש בזמן האחרון
ביום החולדת. ויה"ר מהשי"ח שחיי"ה שנת
הצלחה אצלו חן בגשמיות והן ברוחניות
ויזסיף בלימוד התורה וקיום מצותי' מתוך
הרחבה.

בטח שומר הוא השלשה השיעורים
השונים לכל נפש בחומש תהלים ותניא
הידועים.

בברכה

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

M. Schneerson
מזכיר

יה. "נצטערתי להשמועה"

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON

Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
Hyacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן

ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, כח' אלול תשל"ב
ברוקלין, נ. י.

משפחה לויטיין

-שליט"א

נצטערתי להשמועה מפטירת הרה"ח אי"א נו"נ
מוה' פנחס הלוי ע"ה.

המקום ינחם אתכם בחוך שאר אבלי ציון
וירושלים.

ומכאן ולהבא אך טוב וחסד ימצאם תמיד
כל הימים.

בברכה כוח"ט

וינחם לנבטה

סדרת הדרכות והוראות מיוחדות שזכה לקבל
הרה"ח ר' יוסף הלוי לויטין ע"ה - מאת כ"ק
אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, משולבות בסיפור
חיי המרתק

ילד שעשועים

הרה"ח הרב יוסף הלוי לויטין ע"ה, נולד בי"ט טבת תש"ו לאביו הרב פנחס הלוי ולאמו מרת איטה רבקה. כשהיה אך בן חודש, ברחו בני משפחתו במסגרת ה'עשאלונים' הידועים. לאחר מעבר במספר מחנות הגיעה המשפחה לצרפת, שם הם שהו משך שש שנים. כפי שהובא במדור הקודם, התלבטו בני המשפחה להיכן להמשיך, וקיבלו בענין התלבטות זו מספר מכתבים מכ"ק אדמו"ר הרי"צ, ולאחר מכן מכ"ק אדמו"ר נשי"ד. בסופו של דבר, התיישבו בני המשפחה בשכונת קראון־הייטס, בברוקלין שבניו יורק.

כשנכנס יחד עם בני משפחתו ליחידות אצל כ"ק אדמו"ר מה"מ נשי"ד לקראת הגיעו לגיל מצוות, שאל הרבי היכן מתכננים לערוך את חגיגת בר המצוה, ואמו ענתה שהם מתכננים לערוך את החגיגה בבית. הרבי אמר על כך: "אויב אזוי, איז יום הבר מצוה און יום ההילולא זאל זיין איין זאך!" [אם כך, יום הבר מצוה ויום ההילולא (כ"ד טבת) יהיו דבר אחד!].

(לימים סיפר הר"ר יוסף הלוי לויטין, שהחגיגה אכן נערכה בכ"ד טבת, וחסידיים רבים הגיעו להשתתף בחגיגה, אחרי שדברי הרבי ביחידות הועלו על גבי הכתב, ונתלו ב־770).

הבן יקיר

מלבד היחידות הזו, זכה הרב יוסף הלוי לויטין להכנס מידי שנה בשנה ליחידות לקראת יום ההולדת, כשבסך הכל נכנס אל הקודש עשרים ושש פעמים! רוב הדיבורים ביחידויות היה כמובן בענינים פרטיים שלא ניתן להעלותם על גבי הכתב, אך כהקדמה ליחס המיוחד אותו הוא זכה לקבל על כל צעד ושעל בענין השידוך שלו, כפי שיפורט להלן, נביא כאן שתי הוראות מיוחדות שנמסרו לו בעניניו הכלליים:

א. הוראה אחת הוא קיבל בתקופה בה עמד להשתתף בקורס בו למדו כיצד לנהל

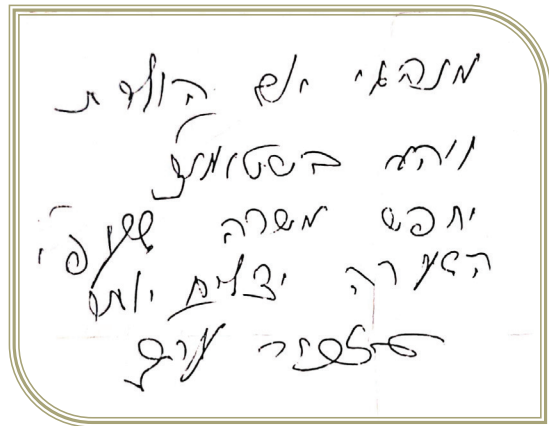
בינתיים, באה"ק, מרת דבורה ז. שגם היא חיפשה משך זמן שידוך מתאים, החליטה לנסוע לתקופה של מספר חודשים לאחיה שהתגורר אז בניו יורק, על מנת 'להתאורר'. היה זה בקיץ תשל"ז, לקראת חודש החגים תשל"ח. הביקור בארצות הברית אמנם התארך למשך למעלה משנה, ובמהלכו הוצעו עבודה מספר הצעות, אך אף אחד מביניהם לא היה נוגע לפועל, והיא התלבטה האם לחזור לארץ לאחר החגים.

לערך באותה תקופה, שאל הרב יוסף הלוי לויטין האם לנסוע לארץ, או אולי לנסות שוב שידוך במקומו הוא, בשכונת המלך (היה זה לאחר מספר פעמים שהוא נסע לאה"ק להתעסק בזה). תוכן המענה היה - "או כאן, או באה"ק".

בשורות טובות

בסמיכות לחודש החגים תשל"ט, אמה הגיעה יחד עם אחותה מארץ הקודש לצורך טיפולים רפואיים לאחר שהאחות נפגעה בתאונת דרכים (היה זה לאחר מענה חיובי שהאח קיבל בענין זה ביחידות אצל הרבי). בתקופה זו עברה מרת דבורה לגור יחד עם אמה ואחותה.

אמה היתה בתו של הגה"ח הרב חיים נאה, היא עצמה, האמא, כבת למשפחת חסידי חב"ד, פנתה מיד ל-770, והגיעה בסמיכות למנחה. יצויין, כי היתה זו הפעם הראשונה בה היא זכתה להגיע לחצרות קדשנו ולראות את פני הקודש. בעודה עומדת בין שאר הנשים בכניסה ל-770, הרבי הסתובב אליה לפתע ואמר לה: "גיי געזונטרהייט, בשורות טובות".

חלקה הראשון של הברכה - "תלכי בבריאות", הובן בקשר עם מטרת הגעתה, לצורך הטיפולים לבתה. מטבע הלשון "בשורות טובות" הובן גם הוא במחשבה ראשונה כהמשך לחלקה הראשון של הברכה, אך בהמשך השתלשלות הענינים הבינו זאת

בני המשפחה במשמעות נוספת...

ממש בסמיכות זמן לאחר הפגישה הראשונה של אמה עם הרבי, הלכה מרת דבורה לשדכנית מבוגרת ומוכרת בבארא פארק. לשדכנית היא הגיעה ביום חמישי, ופגשה אותה עוסקת בסידור כרטיסיות מידע של בחורים ובחורות, כרטיסיות שהתערבבו וכו'... תוך כדי שהיא עונה לשאלותיה, ביקשה ממנה השדכנית עזרה בסידור הכרטיסיות,

ולבסוף אמרה לה שתבוא בתחילת השבוע הבא, ביום ראשון.

ביום ראשון היא הגיעה, ועל השולחן נחה כרטיסיה. את הכרטיסיה מילא הרה"ח ר' יוסף הלוי לויטין שי' זמן לא רב לפני"כ, והשדכנית לא הספיקה להכניס אותה למקומה בתיבה, וכשמרת לויטין נכנסה, הציעה לה השדכנית לקרוא את הכרטיסיה. היא אכן קראה, והסכימה לבדוק את ההצעה.

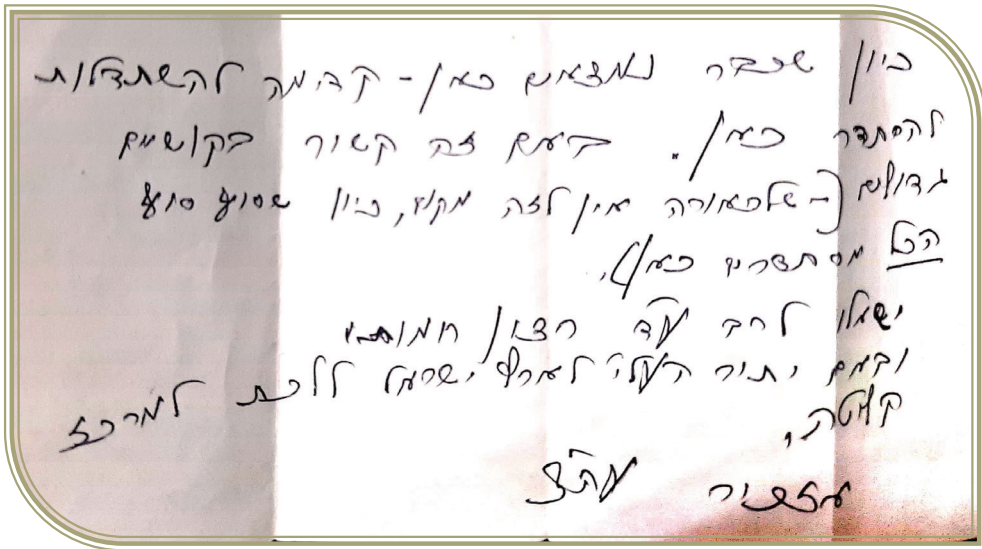
"ביררנו על המיועד" מספרת מרת לויטין, "נפגשנו מספר פעמים, ובערב חנוכה תשל"ט החלטנו לסגור. כתבנו על כך מיד לרבי, וחיכינו לתשובה".

[יצויין, כי גם לגבי מספר הפגישות הרצוי זכה הרב לויטין למענה מעניין מהרבי: הרבי כתב כי באופן כללי רצוי להיפגש "דריי מאל, אבער אמריקאענר מיידעלע וויל מער"... [שלוש פעמים. אבל בחורה אמריקאית רוצה יותר...].

"אתה יודע בעצמך מה צריך לעשות"
סב החתן - הרב יוסף הלוי לויטין - אצל הרבי

"עוד קודם שהחלטנו באופן סופי, אך כשהשידוך התקדם ונעשה רציני, אמי כתבה באחד הימים לרבי על השידוך, ובנוסף לכך היא הצליחה לקבוע תור ליחידות לאותו ערב של היום בו היא כתבה את המכתב. עוד קודם שנכנסו ליחידות התקבל מהרבי

מענה על המכתב של אמי - "בשורות טובות".

"לעת ערב נכנסנו ליחידות - אמי, אני ואחותי, בעוד אני ואמי עומדות, ואילו אחותי (שכאמור עברה תאונת דרכים ועברה באותה תקופה סדרת טיפולים ונאלצה לשבת) ישבה משמאל לרבי בכסא גלגלים.

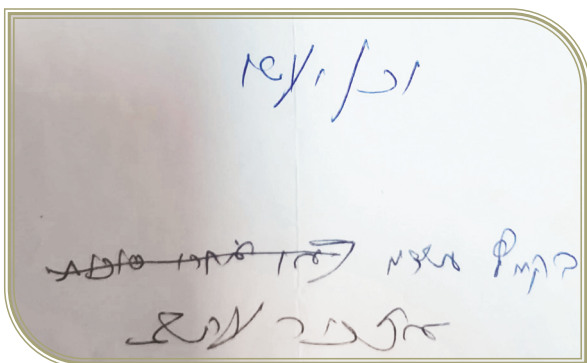
"מיד כשנכנסנו אמר הרבי לאמי: "כבר קיבלת את המכתב שלי. בשורות טובות". והמשיך בברכה מיוחדת - שיהיה לה הרבה נחת מהילדים, ומהנכדים. אמי היתה מספרת על הברכה המיוחדת, והיתה מציינת שוב ושוב את הנחת שזכתה לקבל מצאצאיה בזכות ברכה זו".

בהמשך היחידות אירע דבר מעניין ביותר, כשהרבי העניק דולר לאחות שישבה בצד, ובעקבות התאונה גם הידיים היו פגועות והיא לא הצליחה לאחוז בידיה את הדולר, שנפל שוב ושוב, והרבי העניק לה את הדולר פעם נוספת. האמא שעמדה רצתה להתערב, אך הרבי לא הסכים, עד שבסופו של דבר האחות הצליחה לאחוז את הדולר בכוחות עצמה.

בדרך יציאתם החוצה מחדר היחידות, אמר להם הרבי שוב - "בשורות טובות".

ידידים ברחבי השכונה אמרו לצדדים כי אמירת 'בשורות טובות' נחשבת כהסכמה של הרבי על השידוך, אך למרות החלטתם בערב חנוכה לסגור, הם החליטו שלא לסגור באופן סופי עד לקבלת הסכמה וברכה מפורשת מהרבי על השידוך הזה.

ואכן, מיד לאחר חנוכה, בג' טבת תשל"ט - יום לאחר 'זאת חנוכה', המזכיר ר' לייבל גרונר ע"ה צלצל לגן הילדים בו עבדה מרת לויטין באותה תקופה, והקריא לה את תשובת הרבי על השידוך. מרת לויטין נזכרת כיצד היא חיפשה פיסת נייר מזדמנת על מנת לכתוב על גבה את תשובת הרבי [פתקה זו אבדה ברבות השנים...].

כשבועיים לאחר סגירת השידוך באופן סופי, חל יום הולדתו של הרב ר' יוסף לויטין, ובמכתב שכתב לקראת יום הולדתו הוא ציין גם את רצונו ללמוד בכולל לאחר החתונה. על חלק זה במכתבו הוא קיבל את המענה: "יחפש משרה שעפ"י השערה יצליח יותר".

הרב לויטין התייעץ עם ידידים שונים, ולא הגיעה להחלטה מסויימת. לפועל לאחר החתונה, עבדו הזוג יחד במוסד לילדים מיוחדים בשכונת בארא-פארק. יצויין, כי הרב לויטין - להבחל"ח - זוגתו שתחי' לאיוש"ט, זכו להיכנס לפני חתונתם ליחידות פרטית אצל הרבי כחתן וכלה, היחידות הפרטית האחרונה לחתנים וכלות. גם ביום החתונה עצמו קיבל הרב לויטין יחס מיוחד, כשחיקה עם שני חתנים נוספים כדי לקבל את הסידור מהרבי על מנת להתפלל בו תפילת מנחה. הרבי נתן את הסידור לרב לויטין בידו הק' באומרו: "הרי אתה לוי, אז תקבל ראשון"...

תביאמו ותטעמו

מידי שנה קיבלו העובדים במוסד חופש למשך חודש אחד, ובמהלך הקיץ השני לעבודתם במוסד, התעורר בהם הרצון לבקר בארץ הקודש. הם כתבו על כך לרבי, וקיבלו מענה - שהרעיון נכון בכללותו, בתנאי שלא ייכנסו לחובות (וכך הווה. בכלל, הרב לויטין דאג ליישם הוראה זו של הרבי גם בשאר עסקיו והילוכיו - שלא להיכנס לחובות בשום אופן).

לאחר שנה נוספת בה הם עבדו במוסד הנ"ל, נולד הבן השני (לאחר לידת הבת הבכורה - אם החתן), והמקום במוסד נהיה צר מלהכיל עבורם, כך שהם עזבו את העבודה במוסד, ועברו להתגורר בשכונת קראון-הייטס למשך שנה בה נולד להם בן נוסף.

כבר מתחילת שנה זו החלו בבירורים ובהתייעצויות בענין העליה לאה"ק, ולקראת סיום השנה, לאחר שערכו את ההכנות הכרוכות בנסיעה לארץ, הכניסו לרבי את שאלתם - מתי כדאי יותר לעלות ארצה, האם בקיץ תשד"מ, או שמא לאחר חג הסוכות. הרבי העביר קו על המילים "או אחרי סוכות", והותיר את המילים "בקיץ תשד"מ", והוסיף עליהם הוראה מפורשת: "זמן יעשו".

ואכן, הזוג לויטין, יחד עם שלושת ילדיהם, יצאו לדרך במוצאי תשעה באב וקבעו יתד בבני ברק (לאחר תקופה קצרה בה השתכנו בכפר חב"ד כ'מרכז קליטה'), כשברכת הרבי מלווה אותם בדרכם החדשה.

לעוויסיין - ברוקלין
RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, יז' אלול ה'תש"מ
ברוקלין, נ. י.

הו"ק"ח אי"א נו"נ וכו'
מוה' יוסף שי' הלוי

שלום וברכה!

במענה על ההודעה אשר נולדה להם בה
למזל טוב,

הנה יה"ר מהשי"ת שיגדלה ביחד עם
סוג' תי" לתורה ולחופה ולמעשים טובים מתוך
הרחבה.

-ידוע מכ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע,
אשר מנהגנו הוא לאמר גם בלידת בת לתורה
ולחופה ולמעשים טובים, ע"פ מרז"ל (ברכות
יז' א) נשים במאי זכיין באקרובי' כו' באתנוי'
כו' ונטריין כו'.

בברכת מזל טוב
וכוח"ס

ברכה להולדת אם החתן

הר זה קנתה ימינו

”אלה מסעי” הרב הרטמן סב החתן

כרם שלום • קיבוץ עין הנציב • קיבוץ לביא •
חב”ד תענך • חב”ד יפו • חב”ד כפר סבא

כל החניות הללו - **בליווי צמוד**
של הרבי מלך המשיח

א. ”אברך בעל מרץ, רב פעלים”

את המכתב שלפנינו, קיבל הרב הרטמן בתקופת שהותו בקיבוץ עין הנציב שבעמק המעינות, במסגרת שליחות מטעם הנח”ל.

היו אלו שנים בהם עבר הרב הרטמן עם קבוצה מחבריו מקיבוץ לקיבוץ, ומיישוב ליישוב, כשכל מקום אליו הם מגיעים זוכה לרוח חיים מחודשת מקבוצת הצעירים שהדריכו את ילדי המקום, והתערו בפעילות הכללית בנתינת עזרה מיוחדת. לעין הנציב הם הגיעו מהיישוב כרם שלום שבדרום הארץ בו שהו כחצי שנה. [הרב הרטמן הצטרף לקבוצה זו בה הוא יישם למעשה את שירותו הצבאי; כיון שהיה ברצונו לקבל תעודה המאשרת לו לשמש כמורה].

הרבי פותח את המכתב בצער על כך שהשיעור בספר התניא - אותו מסר הרב הרטמן לחבריו לקבוצה (”הבנים”) - פסק, וחותרם במספר עצות כיצד להנהיג מחיצה בבית הכנסת של הקיבוץ.

יצוין, כי ממכתב זה - כמו מאלו שיבואו בהמשך - ניתן לראות יחס מיוחד שזכה הרב הרטמן לקבל במכתבים

מהרבי: מלבד עצם העובדה כי על מכתביו הרבי השיב בתכיפות (דבר שלא כולם זכו לו), זכה הרב הרטמן לקבל מענה על שאלותיו במהירות: בכייה אייר הוא קיבל תשובות "במענה על מכתבו מיום הבהיר ל"ג בעומר" - חיי באייר.

הרטמן-עין הנציב
RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

נחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, כ"ה אייר תשי"ט
ברוקלין
האברך כעל מרץ רב פעלים צבי שי'
שלום וברכה!
במענה למכתבו מיום הבהיר ל"ג בעומר היולא דרשב"י,

מוכן שמצער מה שנפסק השיעור לימוד תניא עם הכנים וכו'.
והקדתי חזקה שבידעו תכונה נפש, ימצא גישה המתאימה לחדש הלימוד.
ולרצון שמכיון שצריך למלאות החסרון בזמן ההפסק, יהי' החידוש
כאופן המתאים להוראה רבנו הזקן בספר תניא קדישא באגרת החשובה
פרק ט': הי' רגיל לקרות דף אחד יקרא שב' דפים וכו'. ומה מוכן ג"כ
שכתוצאה של הלימוד, שלימוד מביא לידי מעשה, יהי' ג"כ באופן האמור.

ומ"ש שמהסס להמשיך בעבודתו שמה אין הדעת נוחה ממנה,
לפלא גדול ההיסוס והספק לדבר, עליו נצטוינו כמה מקומות בתורתנו
תורת חיים, והרי רמז יפה נדבר גם בספר התניא, אשר הסיוס וגמר שלו
הוא באגרת קדוש, הוכח הוכיח-אפילו מאה פעמים. [על כמה פנימי ענין
הוכחה זו שדוקא באג"ק זו מהבטא רבנו הזקן כמ"ש, גוואלד גוואלד,
והרי גם מסודר בפרי תורה"ק-תורה היא.

כמ"ש אודות שאין מחיצה בין הגברים לנשים, חקוטי
חזקה שכהתדלות המתאימה ובדרכי נועם ובדברים היוצאים מן הלב
יעלה בידו לחקן זה, והרי חשוב הדבכ ביותר, כיון שיהי' תקדים טוב
ויפה בשביל כמה מושבות. ובפרט שאפילו אלו שלע"ע אין מקבלים ההסברה
שבלי מחיצה הוא נגד השו"ע, יש לכאדם מתאים גם לשכל הפשוט דנה"ב-
שבדאי גם הם כוונתם בתפלה יא פני' למי שהוא עליון מהם, אין שלא
יתארוהו בשכלם או בהרגש הלב, וגם לשיטתם הרי תפלה יניב עבודה
שלב ובכוונה, ותוצאה מנדיה מהתכוונות אפילו לעשה קלה כזה-שצריך
להסיר כל ענינים המפריעים לכוונה, ולהתקשר עם זה למי שפונים
ומתפללים אליו, ורואים כמוחש אשר הער המחיצה, אף שמתפללים בחלקים
מיוחדים כחדר, מגרה את המתפללים או המתפללים להביט למחלקה השני'
וכו'. ופשוט שבהנ"ל אין כל קנסא השפלה ערך מי שהוא, ולכן הוא גם
הדין למרות שאב ובניו ענין ע"פ התורה הוא, וכסגנון הכתוב כרחם
אב על בנים, ככ"ז הדין בשו"ע שאסור לנשק בנו בכית הכנסת, וטעם
הדין ע"פ האמור.

כברכת הצלחה כהפצה היהדות בכלל,
והיות בתורה ומצות בפרט, ולבשו"ט בכל האמור

[Handwritten signature]

* א"ל ס' צח.

ב. "במענה למכתבו אודות סדר הלימוד"

כפי שניתן להבחין בראש המכתב, מכתב זה קיבל הרב הרטמן בשהותו בקיבוץ לביא, בו הוא התעתד לשמש כמורה במשך שנת תש"כ (מה שכמעט ולא יצא אל הפועל לבסוף - כדלקמן).

מכתב זה תוכנו - כולא חד: שינוי מתכונת הלימודים שהוצעה עבורו מטעם משרד החינוך, כך שחומר הלימודים יכלול בתוכו נושאים הנוגעים לחיי יום-יום של יהודי, ועד להנהגה במעשה בפועל - לימוד הלכות הנצרכות.

לשינויים אלו היו כמובן מנגדים רבים, ולא היה בסמכותו של מורה זוטר להחליט בהם. אך הרבי מעודד במכתב זה את הרב הרטמן לפעול בנושא האמור - על אף "שאין הוא בוחר מקום הלימוד", בפירוט עצות ומראי מקומות כיצד ניתן להשפיע על מקבלי ההחלטות בענין.

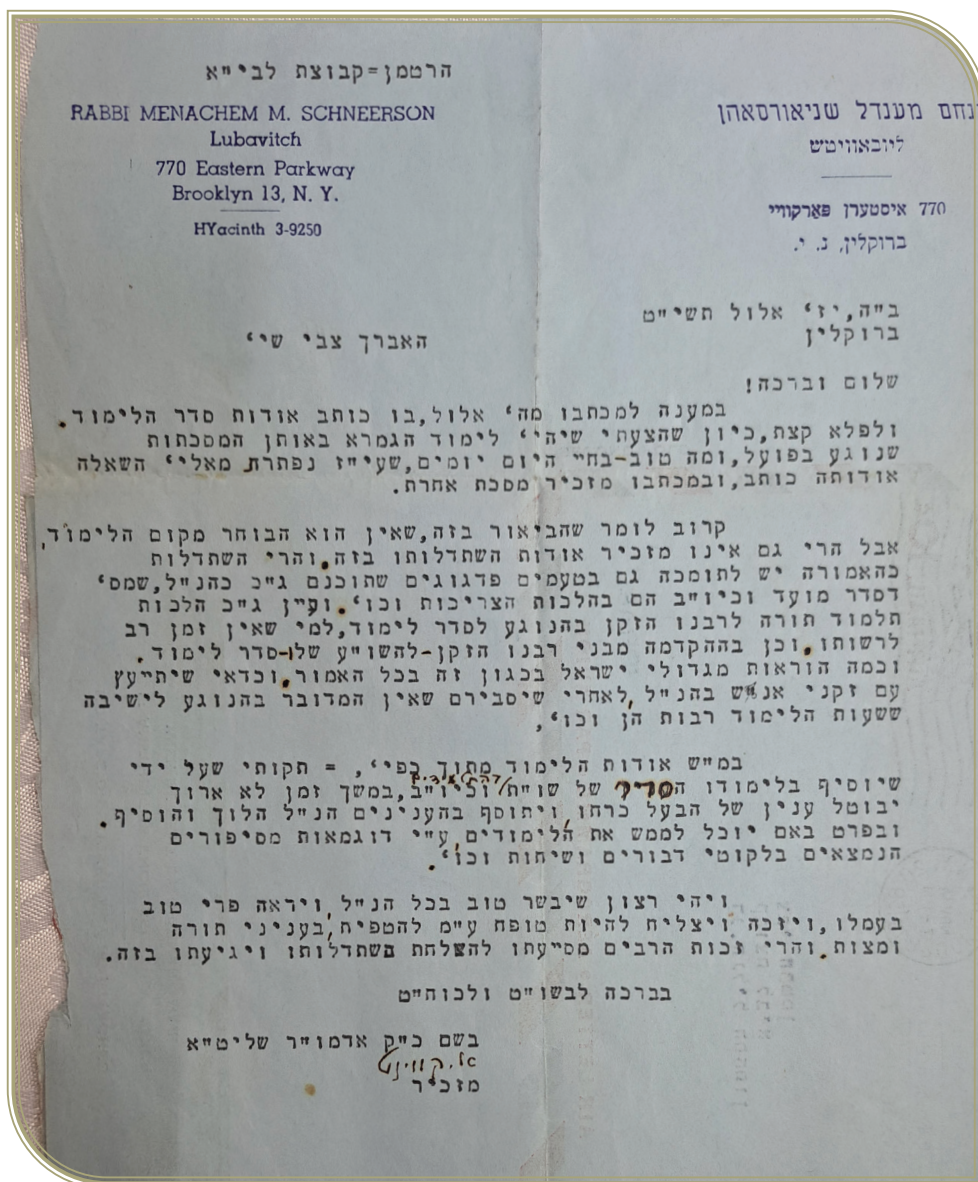
למעשה, בסופו של דבר לא שימש הרב הרטמן כמורה בקיבוץ לביא, אלא בבית הספר שבחבל התענכים בניהולו של הרב איצ'קע גאנזבורג. הסדר היה שבכל יום ראשון בא ר' איצ'קע לקיבוץ לביא ולקח את הרב הרטמן לחבל התענכים עד סופו של השבוע. בקיבוץ לביא המשיך הרב הרטמן לשמש כמורה רק ביום שישי ובשעתיים הראשונות של יום הלימודים ביום ראשון, וחוזר חלילה...

בשעות בודדות אלו אם כן - קיים הרב הרטמן בהידור את הוראות הרבי שבמכתב זה, והוא לימד את הילדים הלכות הנוגעות לחיי היום יום, ותניא (בתוך הלימודים הללו הוא שילב סיפורי חסידים וכדו', כהוראת הרבי בפסקא השלישית).

כשמתוודעים לרקע אליו נכתב מכתב זה - ניתן להבין קמעא את הברכות המאליפות איתן חותם הרבי את

המכתב - "שיבשר טוב . . ויראה פרי טוב בעמלו . . להיות טופח על מנת להטפח . . זכות הרבים מסייעתו להצלחת השתדלותו ויאעתו..."

[גם מכתב זה נכתב זמן לא רב אחרי שליחת המכתב מאה"ק - שנים עשר ימים בלבד].

ג. "ופרצת בהנוגע לעצמו"

תחילתו של מכתב זה בא בהמשך למכתב הקודם, לאחר שהרב הרטמן דיווח לרבי כי הוא לומד עם התלמידים שבקיבוץ לביא שולחן ערוך ותניא (כמפורט לגבי המכתב מי"ז אלול).

חלקו השני של המכתב, מתייחס ל'תלונה' שכתב הרב הרטמן במכתבו - שהוא מוסר בכל עת פנויה שיעורים לחבריו ולתלמידיו, ואילו לו לעצמו אין זמן מספיק ללמוד.

יצוין, כי ממכתב זה ניכר ביותר המענה המהיר: המכתב שנכתב ב"ח טבת מגיע במענה על המכתב שנכתב שמונה ימים בלבד קודם לכן - בעשרה בטבת, ולא זו בלבד, אלא - כפי שהרבי מוסיף בגוף כתי"ק - גם על שאר "מכתביו", שנתקבלו לאחרי המכתב מעשרה בטבת!

הרטמן = קבוצה לביא

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

זמן מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

בי"ה, י"ח מבת חש"כ
ברוקלין

האברך צבי ש"י

שלום וברכה!

במענה למכתב מצום העשירי-הפך בקרוב לששון ולשמחה =
בהתענינות קראתי צמ"ש אודות תכנית הלימודים וכו', ובודאי לא יסתפק
בההישגים דעד עתה וישתדל באופן המתאים להוסיף עליהם, ובהיכירות
המתאימה-תקוה גדולה שגם זה יצליח בידו. ובפרט שזכות הרבים תלמידיו
ומושפעי ומסייעיו.

במ"ש אודות ופרצת בהנוגע לעצמו, מובן שהדרך הישרה
והדרך הכי טובה היא-כפשוטה, להרבות בלימוד התורה לעצמו ובסביבתו
ובקיום מצו' כדבעי, ולא להתרשם כלל וכלל מתחבולות היצר העומד
להפריע בהאמור ע"י טענות שונות ומשונות, ומתכסיסים שלו, הוא לפעול
נפילת רוח עלהקעדר השלימות וכו'-שמוזה הרי צעד קטן לענין של יאוש
ה"ו וכי"ב, ולא עוד שלא שלפעמים מלביש זה בלבוש של יראה שמים
וכו', וכמבואר גם מרבותינו (נדפס בהיום יום כ"ג סיון) והבחינה בזה
פשוטה ומבוארת, אשר כשרואים שטענות האמורות ממעטים במרץ ללמוד
תורה וקיום מצוותהרי זה בירור גמור מי הוא הטוען,

ויטיח דעתו מכל עניני עצבות כמבואר בתניא קדישא
ויעסוק בשמחה ובטוב לבב בהפצת היהדות בסביבתו, שזה יפעול זיכור
גם בכלי הנשמה שלו, וכהודעה רבנו הזקן, בעל התניא = פוסק בנסתר
דתורה = והשו"ע פוסק בנגלה דתורה = שנעשים מוחו ולבו זכים אלף
פעמים ככה, ואז לימודו ופעולותיו יצליחו אלף פעמים ככה.

בברכה לבשו"ט בכל האמור
[Handwritten signature]

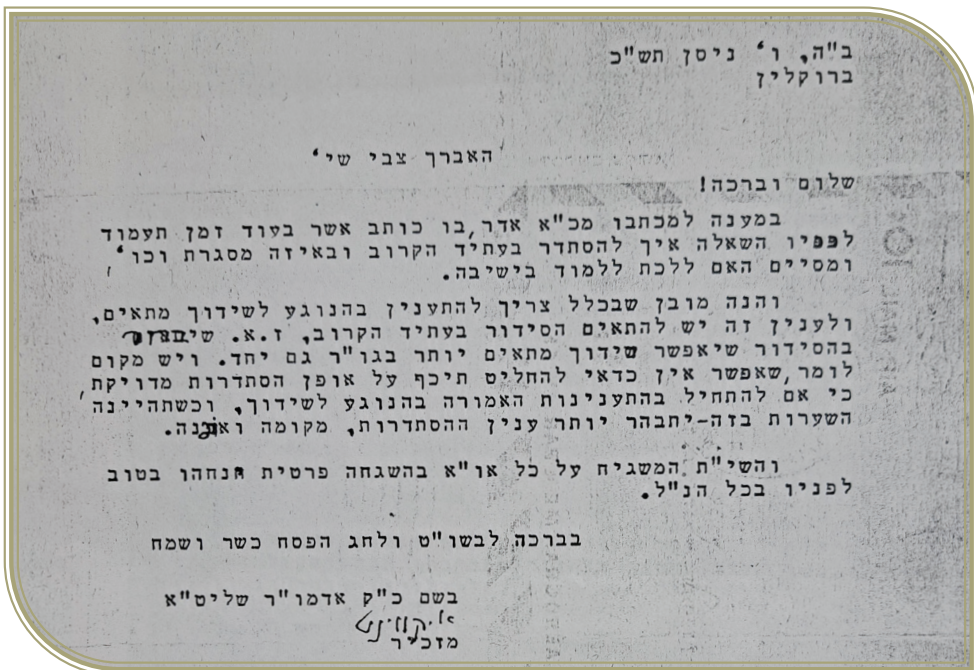
ד. "איך להסתדר בעתיד הקרוב"

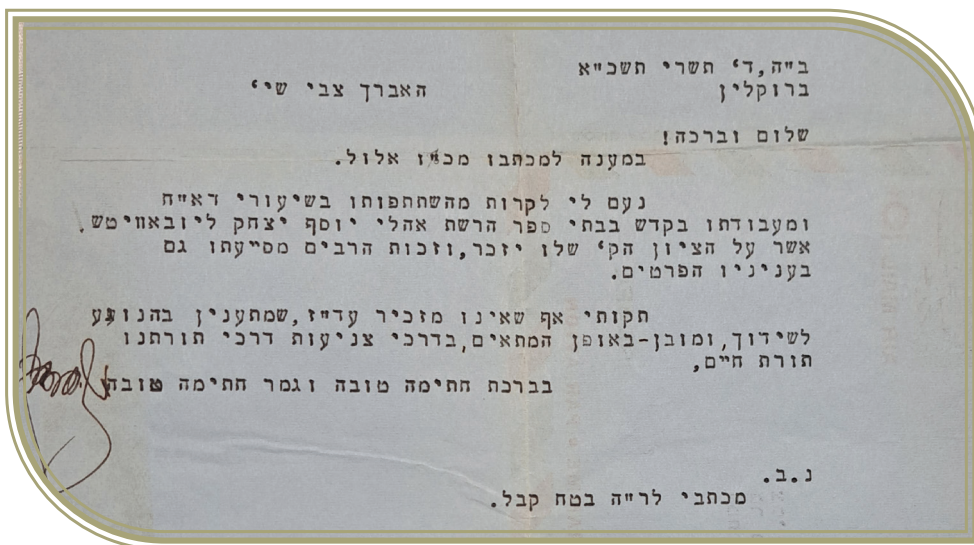
מכתב זה הגיע במענה לשאלתו של הרב הרטמן לקראת סיום המסגרת של הנח"ל - אנה אלק, בעוד שהכיוון הכללי במחשבתו היה לחזור ולחבוש את ספסל הלימודים בישיבה. במכתב זה הרבי עונה באופן ברור להתחיל להתעניין בהצעות שידוכים, ולא להמשיך ללמוד בישיבה.

בד' תשרי תשכ"א קיבל הרב הרטמן מכתב נוסף, בו הרבי שב ומעורר אותו בחיפוש אחר שידוך מתאים. המכתב מד' תשרי התפרסם אמנם בעבר, אך הוא הובא כאן להשלמת התמונה המלאה. ממכתב זה ניתן גם להבחין - כי לאחר סיום השירות במסגרת הנח"ל לא חזר הרב הרטמן ללמוד בישיבה, אלא לרמת גן, שם הוריו גרו באותה תקופה.

בהקשר שהותו של הרב הרטמן בתקופה הנ"ל ברמת גן מתבהרים שני פרטים נוספים שמצויינים בפסקא הראשונה שבמכתב, בה הרבי מביע את קורת רוחו -

(א) "מהשתתפותו בשיעורי דא"ח" - היות ובתקופה זו

שהה הרב הרטמן במרכז הארץ, נהג הוא לגשת מידי שבוע לביתו של - להבחל"ח - המשפיע הרה"ח ר' פאלע קאהן ע"ה, איתו הוא למד בחברותא. חברותא נוספת היתה לו עם המשפיע הרה"ח ר' מאיר בליזיינסקי ע"ה, רק שחברותא זו האחרונה התייחדה בכך שלא נקבעה מראש שעה ללימוד: "דופקים בדלת. אם הרב בליזיינסקי נמצא - לומדים איתו בחברותא. אם מגיע אדם נוסף ודופק על הדלת - לומדים שלשה יחד. אם מגיע עוד אחד - גם הוא למד איתנו". כך היה הסדר - מספר הרב הרטמן...

(ב) "מעבודתו בקדש בבתי ספר הרשת אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש" - היות ובתקופה זו התעסק הרב הרטמן במציאת השידוך ולא בעבודה מסודרת באחד מבתי הספר, אך מן הצד השני היו לו את התעודות המתאימות ע"פ משרד החינוך (שירות צבאי תקין, ותעודת הוראה ממשרד החינוך), שיבץ אותו הרב דוד חנוין ע"ה למלא את מקומו של אחד המורים שנפקד, באחת הכיתות בבית הספר ביפו.

גם מכתב זה, נכתב בצום גדליה (בשנת תשכ"א חל ר"ה בימים חמישי ושישי, וממילא צום גדליה נדחה לד' תשרי), בעיצומם של עשרת ימי תשובה! - בעוד מכתבו נכתב רק בכ"ו אלול, ומי יודע מתי הוא הגיע לחצרות קדשנו].

ה. RABBI I. CHAIKIN

מכתב זה מיום הולדתו השישים ושניים של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, נכתב כמענה על מכתבו של הרב הרטמן בו הוא ביקש לצאת מגבולות הארץ ולפעול בשליחות הרבי היכן שהוא ברחבי העולם.

ניתן להבחין בתחתית המכתב בשמו וכתובתו של הרב חייקין ב'שפת המדינה' - באנגלית (ככל הנראה, כעזר להתכתבות, על מנת שהמעטפה של הרב הרטמן תגיע ליעדה).

יודגש, כי על אף שבתחילת המכתב מובן כי התשובה לשאלתו היא שלילית (שהרי - "מי יחליפו"), בכל זאת בהמשך המכתב התשובה חיובית, והרבי אף מדריך אותו באופן פרטי לאדם פרטי! (בסופו של דבר רצונו של הרב הרטמן לא התממש, שכן לא נמצא עבורו מחליף בעבודתו, וממילא התכנית כולה נגוזת).

"הו"ח אי"א נו"נ מלאכתו מלאכת שמים כו' מו"ה צבי
רפאל שי"

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, י"א ניסן ה'השכ"ד
ברוקלין, נ. י.

הו"ח אי"א נו"נ מלאכתו
מלאכת שמים כו' מו"ה
צבי/שי

שלום וברכה!

לקראת חג המצות, זמן חירותנו, הבא
עלינו ועל כל ישראל לטובה, הנני בזה להביע
ברכתי לחג כשר ושמח ולחירות אמתי, חירות
מדאגות בגשם ומדאגות ברוח - מכל דבר המעכב
עבודת ה' בשמחה ובטוב לבב.

ולהמשיך מחירות ושמחה זו בימי כל השנה
כולה.

ובפרט שעבודת השם, כמצווה עלינו בתורתנו
תורת חיים, הרי היא בכל עניני האדם ובמשך כל
היום וכל הלילה, וכמו שנאמר בכל דרכיך דעהו.

בברכת החג

מכתבו נתקבל ובמענה לשאלתו ע"ד עבודה
בחו"ל (מי יחליפו בעבודה"ק באהקה"ו?) יתכתב
עם הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ מ"מ עזריאל שי' חייקין
בקופנהגן ע"ד האפשריות דשם.

הפ"נ שבמכתבו יקרא בעת רצון על הציון הק'
של כ"ק מו"ח אדמו"ר וצוקללה"ה נבג"מ זי"ע.

Rabbi I. Chaikin
21² Borgergade
Kobenhavn, DENMARK

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

זמן מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, יו"ד כסלו ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ. י.

הו"ה אי"א נו"נ עוסק בצ"צ כו
מו"ה רפאל צבי שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מיום ח' כסליו (בזוגע לנשים ובנות). מרושמי ביקורם כאן כו' ובשח גם זוג ת"י עשה'נך (בזוגע לנשים ובנות).
ובעמדנו ביום גאולת אדמו"ר האמצעי וימים ספורים לפני יום גאולת אדמו"ר הזקן, שהם גם ימי הכנה ליום זה, וכמובן בפרס משיחת יו"ד כסלו הידועה (של כ"ק מו"ח אדמו"ר) -

אשר שתייהן הן גם גאולתנו ופדות נפשינו, פדי' בשלום דוקא,

וכידוע בביאור דברי אדה"ז אשר כשקרא "בס" חילים בפסוק פדה בשלום נפשי קודם שהתחלתי פסוק שלאחריו יצאתי בשלום מה' שלום",

יהי רצון אשר מתאים לדרשת רז"ל בכתוב זה (שהוא מהשיעור תילים דיום זה - החדשי והשבועי): אמר הקב"ה כל העוסק בחורה ובגמ"ח ומתפלל עם הצבור מעלה אני עליו כאילו פדאני לי ולבני מבין אומות העולם,

יתחזק ויוסיף כאו"א, בחוככי כלל ישראל, בשלשה קווי האמורים: בעסק התורה, בעסק גמ"ח (ומצות בכלל) ובעבודת התפלה -

מאירים באור תורתן של הנ"ל - תורת החסידות ובחיות ובפנימיות,

ולקרב עיכ"ז קיום היעוד - כדרשת רז"ל עה"כ (בשיעור החומש דיום זה) ויזרח לו השמש

שאמר לו הקב"ה ליעקב שהוא סימן לבניו כי הנה היום בא גו' וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיו,

יום פדיית הקב"ה ובניו,

בצ"צ יום ה' הגדול והנורא, יום גאולתנו ע"י משיח צדקנו בקרוב ממש.

נ.ב. הפ"נ שבמכ' יקרא בעת רצון עה"צ הק"ו.

ברכת חג הגאולה והנורא
פנחס משה

משיחת. הידועה: בשנת ה'תש"ז (לקו"ד ח"ג ע' 976). פדי' בשלום דוקא: ראה סד"ה פדה בשלום לבעל השמחה (אדמו"ר האמצעי) בשערי תשובה ח"א. ועוד. דברי אדה"ז: במכתבו לאחרי הגאולה (בית רבי ח"א פי"ח). לדרשת רז"ל: ברכות ה, א. פדאני: עיין בשיעור תניא דיום זה (קו"א קנח, א-ב) אשר הלכות הן בחי' רצון הנמשך מח"ע דהמאציל ב"ה ויורד ומאיר בבחי' גילוי בגשמיות. בשלשה קווי: ראה חדא"ג מהרש"א שם. רשימות אדמו"ר הצ"צ לתהלים שם (נה, יט). גמ"ח (ומצות בכלל): דכל המצות נק' בשם צדקה (תו"א סג, ג. ובכ"מ). ובפנימיות: ראה זח"ג (רפא, א): כל העוסק בתורה כו' כאילו פדאני כו' וכמה ב"נ דקא משתדלי כו' ולא אתפרק כו' אלא כו'. עיי"ש. כדרשת רז"ל: בר פעה"ח, ה. כי הנה. והנורא: מלאכי ג, יס-כג. עירובין (מג, ב). אבל צ"ע ברמב"ם הל' מלכים (פי"ב ה"ב): יראה מפוסקן כו' - דמשמע דסברתו (ראה מגדול עוז שם ומשנה סוף עדיות) דקאי על מלחמת גוג ומגוג והא דעירובין הביא רק אח"ז ובלשון ויש מן החכמים שאומרים כו'. - וראה ירוש' שבת פ"ג ה"ג דמפרש על תה"מ (ולוא דברי הרמב"ם, יש לתוון כל הדעות ע"פ סדר עולם רבה פי"ז דנראה ונגנז כו'). ע"פ סברת ודעת הרמב"ם הנ"ל סרו קושיות נ"כ בהל' נזירות (פ"ד הי"א). ואכ"מ.

גילויי מעלה: סידור שער הל"ג בעומר סד"ה אחה הצבת. **כל עמל..נס"ו:** אגה"ק סי" כח. עיין שם. **עמל..נפשו:** ראה משלי טז, כז. ישעי' נג, יא. **סנה"צ**, ב. **לעמל (שלו):** ראה סנה" (שם); כל אדם לעמל כו' כולוהו גופי דרופקני נינהו כו'. ד"ה אר"א אדם לעמל, תרפ"ט. **וכמאמר הבעש"ט:** מגילת י"ט כסלו ע"ט. וראה ג"כ בית רבי (ח"א ע" קסט). **שני אור:** ואיך אור אלא תורה (תענית ז, ב). **בחורת הנגלה ובחורת הנסתר:** להעיר מטנה" (שם); תורתו עומלת לו במק"א (למסור לו טעמי תורה וסחרי". פרש"י שבעין יעקב. ובחידא"ג "שמגלין לו רזי חנרה"). ולהעיר משו"ח צפע"ג (להגאון הרגצ"ובי) - ווארשא - ח"א ס"ו. **הכלל (והדין):** ראה נדה (סא, ב) תוד"ה שוע בסופו. שבועות כ, ב. ועוד. **קישור..ויחודם:** ראה קונטרס עץ החיים פט"ו. **הימים האלו:** לב דוד פכ"ט. (ע"פ מש"כ הרמ"ז בס" תיקון שובבים). וראה משנה ספ"ג דגייטין. שו"ה הר"י אירגס (בסו"ט מבווא פחחים) ס"ה בארוכה. **נס"ו:** אין לו הפסק עולמית (עירובין נד, א). **קוב"ה..וגליא:** זח"ג עג, א. וראה לקו"ה נצבים מו, א. ובכ"מ. **סחים וגליא דישראל:** נפש האלקית וגוף ונה"ג; פנימיות וחצונות דנפשא. **תלויים זב"ז:** להעיר מהל" ח"ח לרבנו הזקן פ"א סוס"ד. **סחים וגליא דקוב"ה:** וכנוסח הברכות: ברוך אתה (ל" נוכח גליא) כו' אשר קדשנו (ל" נסתר) - ראה אבודרהם (סדר שחרית) הרשב"א (לברכות מ, ב - בעין יעקב). לקו"ה מסעי צא, ב. ועוד. **הבריאה..נשמחה:** ראה ברכות (י, א). **חליא..דמתימנותא:** זמ"ב (קסא, א). **וידעת..עוד:** דברים ד, לט. נח' בסהמ"צ **להצ"צ** מצוח אחרות ה". ועפ"ז מבאר דעת הרמב"ם בסהמ"צ מ"ע ב. עיי"ש.

ו. "נעם לי לקרות שמסר מרושמי ביקורם כאן"

מכתב זה מתייחד בכך שבעיקרו הינו מכתב כללי, אך עליו נוספו שלוש הוספות מיוחדות:

ההוספה הראשונה נוספה במכונת כתיבה ולא בדפוס (ניתן להבחין בגוון השונה), ושולבה בגוף המכתב: "מאשר הנני קבלת מכתבו **מיום חי כסלו ונעם לי לקרות שמסר מרושמי ביקורם כאן כו' ובטח גם זוגי תי עושה כן (בנוגע לנשים ובנות)**". הרב הרטמן וזוגי נסעו בו' תשרי תשכ"ח לחצרות קדשנו לבקש את ברכת הרבי - לאחר שחלפו חמש שנים ומחצית השנה מאז נישאו ועדיין לא זכו לפרי בטן. ביקורם נמשך עד לקראת סיום חודש החגים (באופן שהביקור לא יאזול מעבודתם בקודש - בחינוך בארץ הקודש). בחזרתם לארץ הקודש התוועד הרב הרטמן הן בבית הכנסת והן עם תלמידיו ומסר להם חוויות ורשמים מחודש החגים במחיצת הרבי, ובהמשך דיווח על כך לרבי.

ההוספה השניה נוספה אף היא במכונת כתיבה, זו באה בשולי המכתב: **נ.ב. הפי"נ שבמכי יקרא בעת רצון עה"צ הק'.**

את ההוספה השלישית הוסיף הרבי בגוף כתי"ק בחתימת המכתב: "בברכת חג הגאולה **ולבשורות טובות תמיד כל הימים** (חתי"ק).

ז. "שכל חבריו שלישי" א יעשו ככה"

את המכתב הנוכחי קיבל הרב הרטמן בתקופת שירותו בצבא במסגרת 'מילואים', ומכאן ההוראה המיוחדת "לדייק ככל הדרוש במצוות תפילין". יוזכר, כי עוד לא חלפו שנתיים מאז הכריז הרבי על המבצע שכבש - מבצע תפילין. ניתן להבין אם כן גם - מי הם "חבריו שלישי"א", עליהם מבקש הרבי מהרב הרטמן שידאג גם להם לקיום המצווה בהידור, ומכאן גם מובן סיומו של המכתב בפסוק "והי מחניך קדוש וכו".

*

ענין נוסף הבולט במכתב זה הוא היחס המיוחד שדאג הרבי להעניק בכל עת מצוא לרבנית הרטמן, וכאן בולט הוא במיוחד: את ה'מידע' כי מכתבה של זוגתו נתקבל, הרבי מציין אמנם ב"נ.ב." כפי שמצוי לרוב, אך שלא כבמקומות אחרים, כאן פותח הרבי במכתב חדש כביכול, עם שמה, וההקדמה "ברכה ושלום" המיוחדת לנשים כידוע.

בהמשך למכתב זה ראינו להביא בעמודים הבאים מספר מכתבים נוספים בהם בולט היחס האמור, אותו הם פירשו כעידוד מיוחד מהרבי על עבודתם בשליחות הרבי, למרות העובדה כי חלפו שנים רבות מאז נישאו ועדיין לא זכו לפרי בטן.

הרטמן בני ברק

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON

Lubavitch

770 Eastern Parkway

Brooklyn, N. Y. 11213

Hyacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן

ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי

ברוקלין, נ. י.

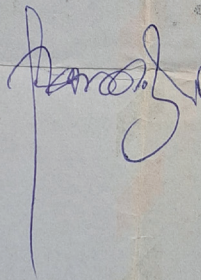
ב"ה, כ"ז מנ"א השכ"ט
ברוקלין

הו"ח אי"א נו"נ וכו'
מוה' רפאל צבי שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלה מכחבו ובו בקשה ברכה
פ"נ, ובעת רצון יקרא על ציון כ"ק מו"ח
אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ ז"ע.

ובודאי מדייק ככל הדרוש במצות הפליין.
ובפרט שעלי' נאמר וראו כל עמי הארץ כי שם
ה' נקרא עליך ויראו ממך. ובמקומו ובסביבתו
עתה במח מוסיף ומשתהל ככל החלוי בו' שכל חבריו
שליט"א יעשו ככה. והרי זה טובה היחיד וטובה
הרבים וטובה הכלל. ונאמר והי' מחנך קרוש'
אשר אז (כחונב במחלת הפסוק) ה' אלקיך מחהלך
בקרב מחנךך להצילך ולהח אויביך לפניך.

בברכה

נ.ב.

מרת רבקה הי'

ברכה ושלום!

הפ"נ שלה נתקבל,

ויקרא בעת רצון על ציון כ"ק מו"ח
אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ ז"ע.

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מנדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

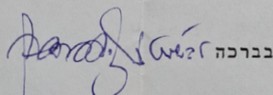
770 איסטערן פארקווי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, ז' אדר, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ. י.

הו"ח אי"א נו"נ כו'
מו"ה רפאל צבי שי'
1515

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכ"פ - פ"נ מחודש שבט שקרא בעת רצון עה"צ הק',
ובעמדנו בימי אדר ראשון - שהוא הוא חדש העיבור וההוספה - הרי
ההוראה אשר בענין עיבור השנה (כדלקמן) - היא בחדש זה ביתר שאת
ויתר עז.
ענינו של חדש העבור-ה"ה למלאות חסרון הימים של שנים שעברו,
כדי שיבואו המועדים בזמנם וכו', כמבואר בדברי חז"ל.
ולא עוד אלא שמזמן לזמן - וכמו בשנה זו - המילוי הוא יותר
ובחוספת על החסרון של שנים שעברו, אשר חוספת זו ממלאה ושוללת חסרון
שבהוה ושעתיד הקרוב.
והנה ע"פ תורת הבעש"ט, שבכל מה שהאדם רואה או שמע - ישנה
הוראה בשבילו בעבודת השם, עאכו"כ בענין של תורה (לשון - הוראה)
ומצוה"י -
בנדון זה הרי ההוראה ברורה, שביד כל אחד ואחת (שהרי עבור השנה
משנה ופועל בחיי כל אחד ואחת) למלאות כל מה שחסר בעבר,
ולא עוד אלא שביכולתו לקדם פני העתיד, שלא יחסר כל בו.
ותוקף מיוחד בענין העבור וההוראות שבו, כיון שנצטוו על זה,
ביחד עם המצות שיציאת מצרים תלוי"ה בהם, ובהקדמה להן -
ועד שאמרו - לא הי' צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם
- שהיא מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל - הציווי לקדש חדשים ולעבר
שנים.

בברכה

על ה'מכתב-כללי' מז' אדר ראשון תשכ"ז הוסיף הרבי
בכתב ידו הק' לשמו ותאריו של הרב הרטמן: **וזוגתו**
תי'. גם בסיום המכתב הוסיף הרבי בכתב ידו הק' קודם
החתימה: **בברכה לבשורות טובות.**

גם על גבי ה'מכתב-כללי' מכ"ד טבת תשכ"ח הרבי
'תיקן' בכת"ק את המילה "בברכה" ל"בברכת" והשלים
את הברכה - "**הצלחה בעניניהם**", שגם משמעות ברכה
זו מתייחסת כלפי "שניהם" - גם כלפי הרבנית הרטמן.

לאחר שחלף כמעט עשור מחתונתם, ובשעה טובה נודע
להם כי סוף סוף זכו להיפקד בפרי בטן, דיווחו על כך

BBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, כ"ד טבה, ה'חשכ"ח
ברוקלין, נ. י.

הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ כו'
מו"ה רפאל צבי שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלה מכתבו ^{ורגל} מצנצ' מאז.

וביום הסתלקות הילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן,

אשר בשעת ההסתלקות הרי אז "גילוי הארת עיקר שורש שרשו ברום
המעלות במדריגה היותר עליונה למעלה מעלה"

צמצצ ומחגלה ומאיר מלמעלה למטה "כל עמל האדם שעמלה נפשו
בחייו" - אדם צדיק עליון עובד ה' באהבה במסירת נפשו לה' - ועי"ז
"מאיר חסד ה' מעולם עד עולם על יראיו ופועל ישועות בקרב הארץ",
והנה כל אדם לעמל (שלו) יולד, ורבנו הזקן הרי כשמו כן הוא ועמלו,
וכמאמר הבעש"ט: שמו שניאור - שני אור - שני אורות - הוא יאיר בתורת
הנגלה ובתורת הנסתר,

וע"פ הכלל (והדין) דאמירה והתכללות בתיבה אחת מורה על האיחוד
ועד - לאיחוד בשלימות - מובן גם כאן שהכוונה לקישור ואיחוד שני
האורות ויחודם, כי תורה אחת היא,

הנ"ל מדי שנה בשנה, הרי הימים האלו (כאשר הם) נזכרים (כדבעי, הרי
אז כל ההארות וההמשכות) נעשים,

וגופא בחר רישא אזיל, כל אלה הלומדים תורתו - נגלה דתורה
ופנימיות התורה (תורת החסידות) ובאופן האמור - ומשתדלים ללכת "בדרך
ישרה אשר הורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו נס"ו".

* * *

והנה כיון אשר קוב"ה אורייתא וישראל מתקשרן דא בדא וכל חד סחים
וגליא, מובן אשר התקשרות ואיחוד סחים וגליא דאורייתא והתקשרות ואיחוד
סחים וגליא דישראל תלויים זב"ז, וע"י שניהם באים ההתקשרות, כביכול,
ואיחוד דסחים וגליא דקוב"ה,

אשר ע"י כ"ז מקשרים ומאחדים את הבריאה כולה עם נשמתה - אור ודבר
הוי' המהוה פנצ אותה מחי' ומקימה,

העבודה אשר בה "תליא כל רזא דמהימנותא":

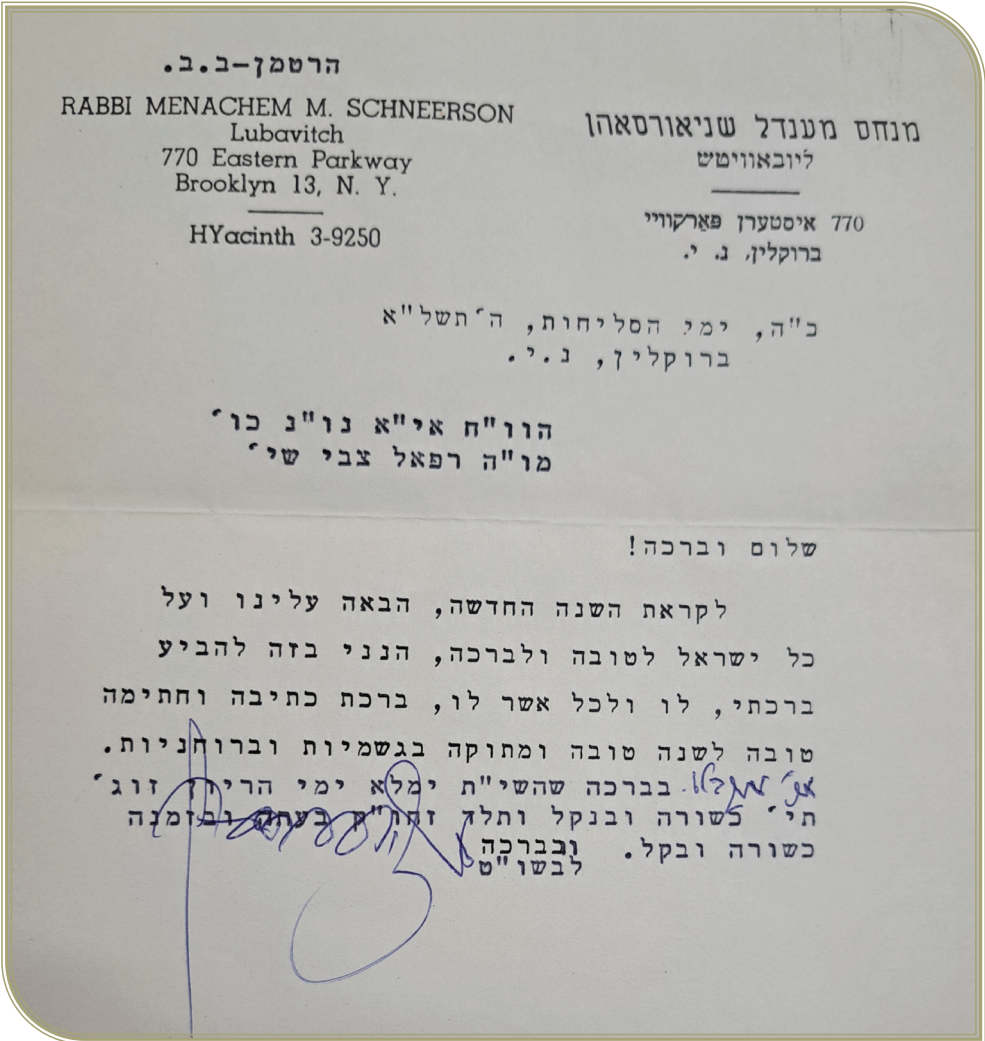
וידעה היום והשבת אל לבבך כי הוי' הוא האלקים בשמים ממעל ועל
הארץ מחתת אין עוד.

בברכת ^{ה' יצחק} ^{ה' יצחק} ^{ה' יצחק}

מסיבה נתעכב המכתב עד העשירי בשבט - ויומא קא גרייף ע"ד כל הנ"ל,
שהרי הוא יום הסתלקות הילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר - ערב שבת קודש אחרי
צחות היום.
מכ' מה' שבט נתקבל, והפ"נ שבו יקרא בעת רצון עה"צ הק'.

כמובן לרבי, ועל גבי מכתב פרטי-כללי לקראת שנת תשל"ב (לא היתה זו הפעם הראשונה בה קיבל הרב הרטמן מהרבי מכתב לקראת השנה החדשה), בהמשך להוספת הרבי בכתי"ק: "מכי נתקבלו", נוספה במכונת כתיבה הוספה מיוחדת במינה:

בברכה שהשי"ת ימלא ימי הריון זוג' תי' כשורה ובנקל, ותלד זרעא חיא וקיימא בעתה ובזמנה כשורה ובקל. ובברכה לבשורות טובות (חתי"ק).

הרטמן-ב.ב.

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON

Lubavitch

770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.

HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן

ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי

ברוקלין, נ. י.

כ"ה, ימי הסליחות, ה'תשל"ב
ברוקלין, נ. י.

הו"ח אי"א נו"נ כו'
מו"ה רפאל צבי שי'

שלום וברכה!

לקראת השנה החדשה, הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה, הנני בזה להביע ברכתי, לו ולכל אשר לו, ברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומחוקה בגשמיות וברוחניות. *אנ' מנחם* בברכה שהשי"ת ימלא ימי הריון זוג' תי' כשורה ובנקל ותלד זרעא חיא וקיימא בעתה ובזמנה כשורה ובקל. *אנ' מנחם* ובברכה לבשורות טובות (חתי"ק)

ה'תחנה' הראשונה של הרב הרטמן במהלך נדודיו
ברחבי אה"ק במסגרת הנח"ל היתה בהקמת היאחזות
כרם שלום שבדרום הארץ.

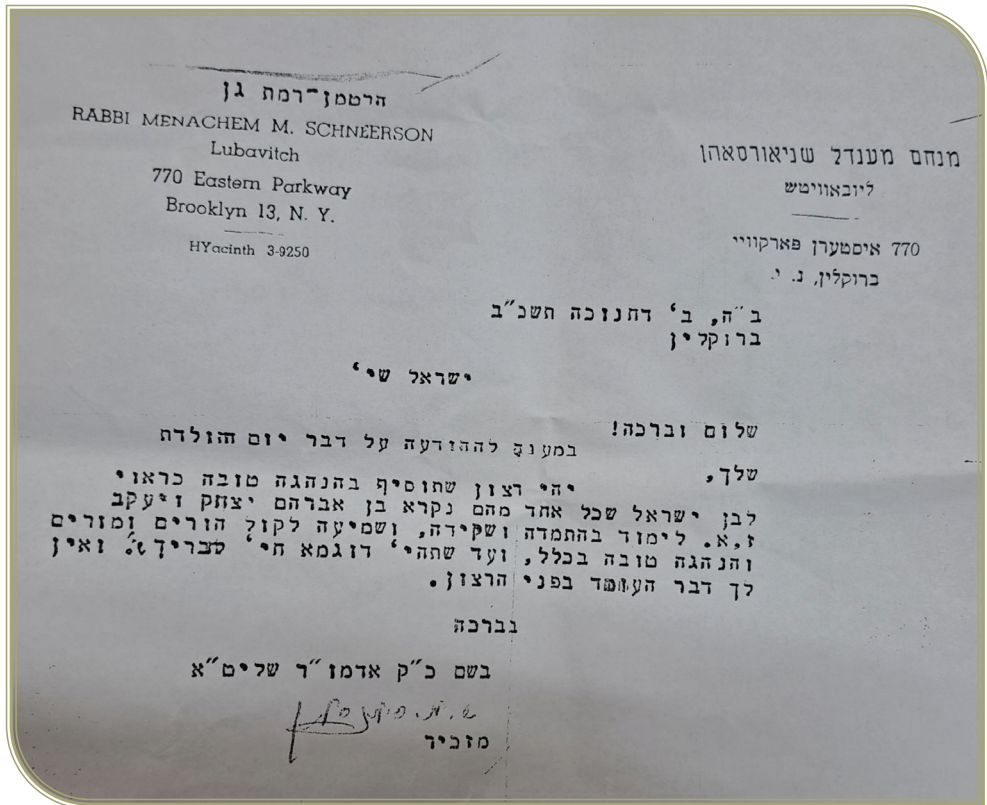
במהלך תקופה זו הוא יצר קשר עם רכז התרבות בקיבוץ
נר יצחק של השומר הצעיר, קיבוץ שהיה מרוחק מהם
בשני ק"מ בסך הכל, והשפיע עליו שילמד איתו תניא.
הרכז הסכים, באומרו "דע לך, שאני לומד במטרה לנגח
את היהדות!"

במענה לשאלתו של הרב הרטמן האם אכן כדאי ללמד
אותו השיב הרבי לחיוב, בציטוט מאמרז"ל - "בהדי
כבשי דרחמנא למה לך"? (משמעותו, למה לך להתערב
בחשבונות שמים).

סופו של דבר, לאחר תקופת לימוד ממושכת, הוא
התרשם עמוקות מההשקפה העמוקה של היהדות,
מך שלכל שאלה יש תשובה מוצקה, ולא מתוך
אמונה עיוורת גרידא.

הזמנה

צמד מכתבים לרה"ח ר' ישראל הרטמן ע"ה
אחיו של - להבחל"ח - הרה"ח רפאל צבי
הרטמן שי

BBI MENACHEM M. SCHNEERSON

Lubavitch

770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213

Hyacinth 3-9250

יענדל שניאורסאהן

ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, ר"ח איר חשכ"ט
ברוקלין

האברך ישראל שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום כ"ה ניסן בקשת ברכה פ"נ,

וכיון שהובטחנו יגעו ומצאת, הנה ילמוד בהתמדה ושקידה נגלה וחסידות ועה לאופן שהתורה קוראה לזה יגיעה והלימוד יביא לידי מעשה קיום המצוח בהידור. ואז חקוים ההבטחה ומצאת.

בטח יודע הוא ושומר על התקנה לאמר בכל יום לאחרי תפלה הבקר שיעור תהלים חדשי - כפי שנחלק התהלים לימי החודש וישמור עליהם מכאן ולהבא.

בברכה

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכ"ר
10/10/55

מזכרונותיו
של סב הכלה
הרב יעקב
יהושע ש"י
לאופר

דיננו את יהושע לאמר

לקט סיפורים שסיפר הרב יעקב יהושע לאופר שליט"א מפי חסידים ואנשי מעשה, בליווי קווים כלליים מקורות חיו

הרב יעקב יהושע לאופר - שיחי' לאורך ימים ושנים טובות, מזקני חסידי חב"ד באה"ק, נולד בכ"א מרחשון תרצ"ב בעיירה רודניק שבפולין, לאביו הרב משה מרדכי ולאמו מרת הענא.

האח הבכור במשפחה הי' אברהם אבוש שכונה בפי כל "אברהם אביש". כשנה לאחר הולדתו נולדה האחות - סימא (לימים רוזנטל). כשנתיים לאחר הולדתה נולד הרב יעקב יהושע, ושלוש שנים לאחריו נולדה האחות השניה - רבקה (לימים שייקביץ). מאוחר יותר נולד אח נוסף, אך הוא נפטר בילדותו בתחילת המלחמה.

כשהיה אך בן שבע, החלה מלחמת העולם השניה, והמשפחה החלה לנדוד ממקום למקום, בורחים מהקלגסים הנאצים ימ"ש. כשהשתכנו בסביבות העיר לבוב. לאחר שאבי המשפחה העדיף להישאר בפולין, וסירב לקבל אזרחות סובייטית כפי דרישת השלטונות הרוסיים, וזאת מחששו העיקרי לחינוך היהודי "אידישקייט" לילדיו תחת החינוך הכפרני הקומוניסטי. הגלו אותם השלטונות הסובייטיים יחד עם רבבות יהודים נוספים לערבות סיביר, משם הצליחו לברוח בניסים גלויים ולהגיע לטשקנט, שם השתכנו במשך תקופה ארוכה באופן יחסי.

שם בטשקנט זכו להכיר חסידים ואנשי צורה - כמו הרה"ח ר' שניאור זלמן וילענקין (שלימים נודע שזכה להיות ה'מלמד' של הרבי), הרה"ח ר' ישראל נעוולער, הרה"ח שניאור זלמן גרליק רבו הראשון של כפק חב"ד, חתנו הרה"ח נחום טרבניק, הרה"ח ר' אבא פליסקין, ועוד ועוד. משפחתם השתייכה אמנם לחצר סטושין, אך לא היה מאושר כר' משה מרדכי - אבי המשפחה - בשעה שנפגש והכיר את קהילת חסידי חב"ד שבטשקנט, אליהם התחבר ככל יכולתו (הדברים סופרו בהרחבה בתשורה שיצאה לאור לרגל בר המצוה של הת' מרדכי משה לאופר שי', - ח"י אד"ש תשע"ט).

באסרו חג הפסח תש"ו, החלה המשפחה במסע היציאה מברית המועצות אל מעבר למסך הברזל, אך האבא ר' משה מרדכי חלה מספר שבועות לפני כן בדלקת ריאות, ולמרות מצבו הוא החליט לברוח עם כל המשפחה למרות הכל - מחמת הפחד שאפף אותו כל העת בשהייה והחינוך היהודי לילדיו תחת המשטר הקומוניסטי, וכעבור חמישה ימים בלבד, בז"ך ניסן, ובעיצומה של הנסיעה ברכבת הוא נפטר. כשהודים שומרי תומ"צ (ובכללם הרה"ח שלומ'קה מיידיניציק ע"ה) באו במרוצה מהקרון השני והספיקו במשך הזמן שהרכבת התעכבה בתחנה לערוך לו "טהרה" ואף לשלם כסף ליהודיה תושבת המקום ולשני שוטרים מקומיים שהבטיחו להעבירו לקהילה היהודית בקאזליסק, ע"מ לקוברו ב"קבר ישראל".

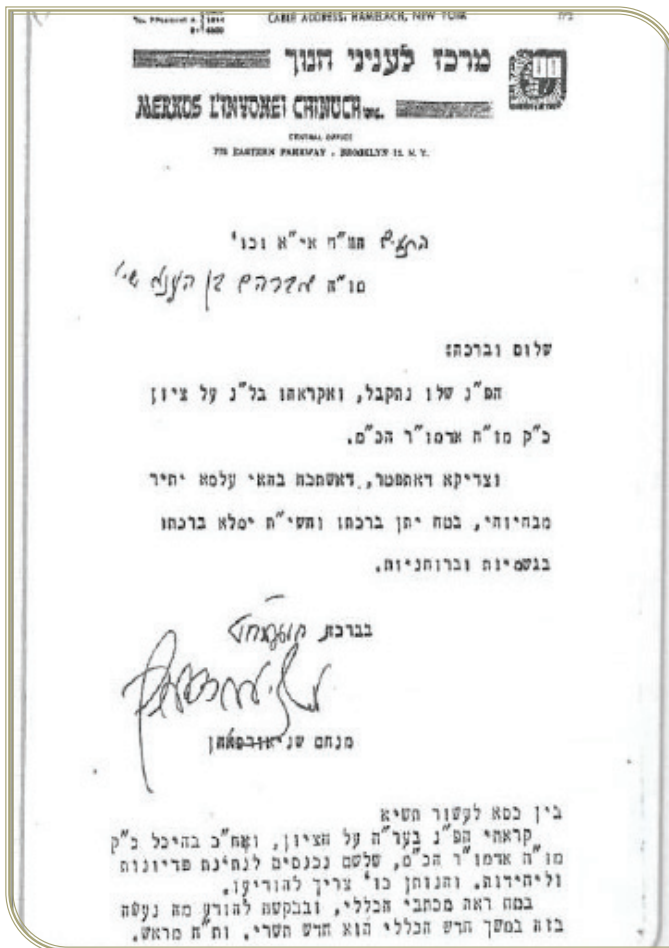
מטשקנט נסעו בני המשפחה ללודז' (לשם הגיעו לבדם, ללא האב), ולאחר מספר חדשים - כשהגיעו השמועות על פוגרום שנערך ביהודים שהשתכנו בקעלץ', החליטו שני האחים - אברהם אביש ויעקב יהושע - להבריח את הגבול. נסיון הבריחה לא צלח, ולאחר כשבועיים הם קיבלו דרכונים, ועברו את הגבול לצ'כיה יחד עם אמם ואחיותיהם.

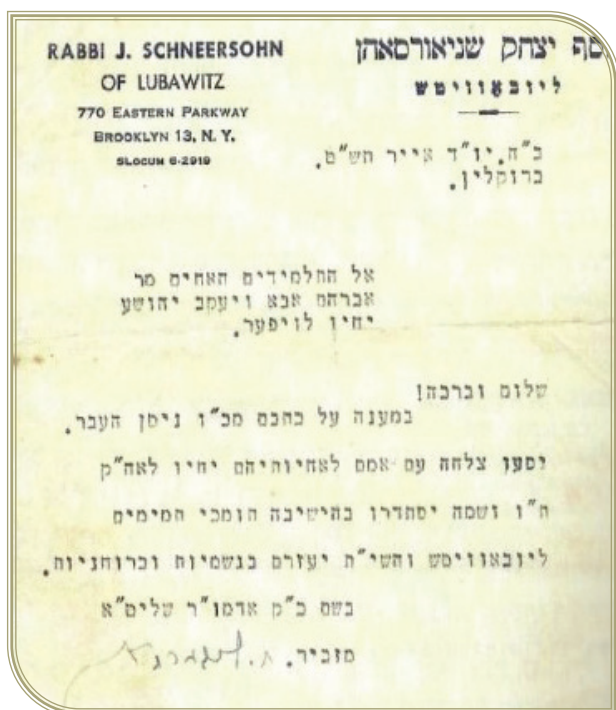
השמועות שרווחו אז בין הפליטים, גרמו למשפחת לאופר להתעניין בנסיעה לצרפת, ולאחר יצירת קשר עם א' מבני המשפחה בארה"ב, הם קיבלו שלוש אשרות כניסה שיועדו בעיקרן לאמא ולשתי האחיות, אך האחים הצליחו להכניס את האחיות לקבוצת בנות שנדרו יחד כמוסד לפליטים - קבוצה שיצאה ליעד לפניהם, וכשהאשרות הגיעו השתמשו בהן שני האחים יחד עם האמא.

לפועל, בהגיעם לקרבת פריז, דאג האח הגדול - אברהם אביש - ליצור קשר

עם הרש"ז שניאורסאהן, שניהל שני מוסדות לילדים הפליטים, לבנים ולבנות, והאמא מצאה שם את עבודתה כמבשלת, והאחים השתכנו במוסד (שתי האחיות המשיכו עם בית הילדים, ונותרו במרחק של מאות קילומטרים מהם, עד כדי כך - שגם עלו לארץ לבדן, ורק בהמשך הצטרפו אליהם האחים עם האמא).

שם בפריז, הכירו האחים את זקני החסידים, מהם שמע וקיבל סב הכלה - הרב יעקב יהושע שי' לאויוש"ט - את דרכי החסידות ודרכי החסידים, מלבד עצם הקשר לתורת החסידות שהלך

והתעצם מאז ברבות השנים. בשורות הבאות יבואו אי אלו זכרונות מימי קדם, שאצר הרב לאופר מפי חסידים, סופרים ואנשי מעשה, ולהלן יבואו בגוף ראשון - כפי שסיפר אותם בעצמו:

תקציב לעבודה זרה - אתחלתא דאולה?

בבני ברק התגוררה נכדתו של כ"ק אדמו"ר המהר"ש נ"ע - מרת עדלא, בתו של בנו הצעיר הרב ר' מנחם מענדל, שנישאה בזיווג שני למר גרינברג מחוגי "המזרחי"

(למרת עדלא עצמה, לא היו ילדים). בהזדמנות מסוימת הוא סיפר לי, שמפאת קרבת המשפחה של אשתו לבית רבי, זכו הוא ומשפחתו להיות מוזמנים ע"י הרבי והרבנית לביקור, ואם אינני טועה - מר גרינברג סיפר לי שהרבי דאג לממן את הוצאות נסיעתם לארה"ב.

ואכן, כשהגיעו מרת עדלא עם משפחת בעלה לביקור בבית הרבי, קבלה אותם הרבנית חי' מושקא בסבר פנים יפות ובלבביות, ערכה לכבודם סעודה כ"יד המלך" וביקשה מהם ליטול את ידיהם לסעודה. בתחילה הם סירבו, והעדיפו לאכול ללא פת, אך הרבנית שכנעה אותם באמרה שעדיף לחסוך את הספיקות שישנן בדיני 'קדימה' בברכות, ולמעשה הם ניאותו, ונטלו את ידיהם לסעודה. בהמשך הרבי הגיע, ואף הוא הצטרף לסעודה עמם.

היות והמפגש התקיים כאירוע משפחתי, ומר גרינברג לא הגיע כחסיד (כנ"ל - הי' מחוגי ה'דתי-לאומי'), הוא הרשה לעצמו לשוחח בחופשיות, להתווכח ולטעון - מדוע הרבי איננו סבור שהמדינה היא "אתחלתא דגאולה". הרבי השיב לו על כל טענותיו. כשטען - "הרי עולם התורה והישיבות פורחים, ואף מקבלים תקציבים מקופת המדינה", הרבי השיב לו - והרי מאותה קופה עצמה מקבלים תקציבים ר"ל אף לעניני עבודה זרה ה"י, וכאשר ניסה לטעון ולענות גם על כך, פסק הרבי - שלתקציב לעבודה

זרה אי אפשר לקרוא בשום אופן 'אתחלתא דגאולה' ר"ל.

בסיום הפגישה, הם בקשו ברכה עבור יהודי שנקלע לתסבוכת עם הרשויות, (והוסיפו, שלאותו יהודי נודע שהם אמורים להיפגש עם הרבי, וטען בפניהם שכתב מכתב לרבי, ולא זכה לתשובה). הרבי השיב: מה אתם רוצים? הוא עצמו כותב שהוא פועל נגד החוק, איך רוצים שאענה לו? ובכל זאת, לבקשתם הרבי נאות לברכו.

ואכן סיפר לי מר גרינברג בהשתאות, שברכת הרבי הועילה, והיהודי הוא יצא בשלום מהענין למעלה מדרך הטבע לגמרי. ומר גרינברג סיכם בפניי, שהוא ומשפחתו התרשמו מאד מהאירוח החם והלבבי לו הם זכו מהרבי והרבנית.

אתם הבן של הרבי מליובאוויטש?

שמעתי מהרה"ג החסיד ר' יעקב לנדא ע"ה (רבה של בני-ברק), שזכה להיות מה"תמימים" בישיבת "תומכי תמימים" שבליובאוויטש, ומאוחר יותר אף "רב-החצר", שכ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע אמר בברכת המזון "על נהרות בבל" אך ורק בסעודה המפסקת של ערב תשעה באב (וגם זאת - כשלא חל בערב שבת קודש כמוכן), משא"כ בשאר כל ימות השנה הי' אומר בברכת המזון "שיר המעלות".

עוד שמעתי מהרב לנדא, בקשר להשתדלות של כ"ק אדמו"ר הרש"ב נ"ע בעת מלחמת רוסיה-יפן בעבור החיילים היהודים של צבא רוסיה הנמצאים בחזית שיהיה להם מצה בפסח (כנראה המדובר הוא בשנים תרס"ד-תרס"ה כמובא בשלשלת היחס בהקדמה ללוח "היום יום"), דבר שהצריך סכומי כסף גדולים, ולצורך זה שלח את בנו הרבי הריי"צ (בין השאר) גם לאדמו"רים ורבנים הדרים בפולין על מנת שאף הם יתמכו בבקשתו.

וסיפר הרבי הריי"צ לרב לנדא שמשני אדמו"רים התרשם במיוחד - והם האדמו"ר מגור והאדמו"ר מאלכסנדר. על האדמו"ר מאלכסנדר לא גילה מה שהרשים אותו, אך על מה שהתרחש אצל האדמו"ר מגור אכן סיפר:

הרבי הריי"צ הגיע לגור, אולם היה מעונין שזהותו תישאר בסוד, כך שאנשי גור חשבוהו ליהודי מ"דייטשלאנד", ובתחילה אף מנעו ממנו את הכניסה לרבם. אולם הרבי שכבר היה מנוסה בפתירת בעיות מעין אלו, הפעיל כדרכו אמצעים וקשרים, ועד מהרה הצליח להיכנס לחדרו של הרבי מגור (ה"שפת אמת").

עם הכנסו לחדרו, קם האדמו"ר מגור מלוא קומתו, תוך כדי שהוא שואל את אדמו"ר הריי"צ: "האם אתם הבן או הנכד של הרבי מליובאוויטש"? הרבי הריי"צ אישר לו שהוא אכן בנו של אדמו"ר הרש"ב.

והמשיך האדמו"ר מגור במעין "התנצלות" להסביר מהיכן ידע זאת ואמר: "כי קבלה אצלנו, שלצאצאים של "הרב" (כך היה מכונה כ"ק אדמו"ר הזקן בפולין) יש פנים מאירות".

”תיתי ליי”

באחת מן הפעמים שבאו הקומוניסטים לבצע חיפוש בביתו של כ”ק אדמו”ר הריי”צ, היתה מונחת על גבי השולחן אגרת תקיפה של הרבי נגד משטרם המתחילה במילים ”קומה ה’”, והרב לנדא בתושייתו הצליח להורידה מעל השולחן, להחביאה בכיסו, לצאת מהחדר, ולבשר לרבי שהמכתב נמצא אצלו.

באותו רגע חיתה נפשו הקדושה של הרבי, ופניו הקדושות נרגעו (הקומוניסטים לא היו צריכים יותר מהמכתב הזה למבוקשם - הוכחה מפורשת שהרבי נגד משטרם, והיתה זאת סכנת נפשות מוחשית אילולא היה מכתב זה נופל לידיהם ח”ו).

הרב לנדא היה רגיל לסכם סיפור זה בסיפוק - ”תיתי לי שהחיתי את הרבי הריי”צ”.

מנהגי חב”ד

הרב לנדא סיפר לי שקיבל מכתב מהרבי בה הוא תובע ממנו ”מדוע איננו מפרסם מנהגי חב”ד?”, והשיב - איך אפרסם, וראיתי שהיום יש מנהגים שמתנהגים אחרת.

הרב לנדא ציין שלוש דוגמאות:

א. בקריאת פרשת זכור מנהגינו שהבעל קורא אומר את המילה ”זכר” פעמיים: הראשון זכר (בצירה) והשני זְכַר (בסגול), בשונה מפרשת בשלח שם קוראים גם כן פעמיים אך בסדר הפוך. הרב לנדא טען שמנהג זה הגיע מווילנא, ואמר - ”האם בגלל שלמאן דהוא בוילנא התעורר ספק, צריכים גם אנו החסידים לנהוג כמותו?...”

ב. מגילת אסתר נוהגים לקרות ”ואיש לא עמד בפניהם”, ולחזור ולקרות פעם נוספת כפי שכתוב בנוסחאות שבידינו ”ואיש לא עמד בפניהם”. הרב לנדא טען שאצל כ”ק אדמו”ר הרש”ב קראו פעם אחת בלבד.

ג. באמירת ’קרבות הנשיאים’ בחודש ניסן: לטענתו, אצל כ”ק אדמו”ר הרש”ב לא נהגו לומר בסיום את אמירת ה”יהי רצון”, ובנוסף לכך הוא סיפר כי ראה חסיד ששאל על כך את הרבי הרש”ב בנוכחות בנו כ”ק אדמו”ר הריי”צ

והרבי ענה לו שלא לומר, ובנו הרבי הרי"צ הוסיף "ובפרט שכתוב שם "כצפרים . . ומצפצפין" ... על שאלתי (י.ל.). - והרי מפורש ב"היום-יום" דראש חודש ניסן, שהרבי הרש"ב אמר לגיסו הר' משה הורנשטיין הכהן לאמר את ה"יהי רצון" שאחר אמירת הנשיא, ויתירה מזו שאפילו מי שהוא כהן או לוי צריכים לאמרו (כי זה שייך ל'עיבור'), טען הרב לנדא - שיתכן שהסיבה לכך נבעה מכך שהר' משה הכהן הורנשטיין התגורר בין חסידי פולין שאצלם כן נהגו לומר (לפום ריהטא אין זה שייך לביאור של הרבי הרש"ב "כי זה שייך לעיבור" שמשמעותו בכל ענין ובכל מקום, וגם לטענת הרב לנדא, הרי היום בכל מקום גרים בשכנות ליהודים שכן נוהגים לומר -המו"ל).

[כדאי לציין, שהרב לנדא כתב לרבי את זכרונותיו מהנהוג , ונקודת המענה "בשינוי אמירת תיבות "ולהרוג" "לפניהם"עליהם היא (נמצא בהוספות לחג הפורים בלקוטי שיחות חלק ל"א, ע' 279) "אפשר שהי' בזה משנה ראשונה ומשנה אחרונה, כיון שמנהגי פורים נדפסו בחיי כ"ק מו"ח אדמו"ר בעלמא דין ולאחרי שעבר עליהם. ו"בהנוגע לזכר אם בחמשה נקודות או ששה", הרבי מפנה לקצות השולחן ב"חילוקי השמועות בזה" והרבי מוסיף טעם על הערה למנהג זה שבקונטרסי פורים שלא נכתב שם "ע"ד הביאור דאתקן רבי אבוה בקיסרי (ר"ה ל"ד) כדי לכלול כל המנהגים ולא יראו הדברים כשתי תורות....".

אברהם העברי

כידוע וכמפורסם, בשנת תש"ז ערך הרבי נסיעה מיוחדת לפריז, על מנת לסדר את אשרות הכניסה של אמו הרבנית הצדקנית מרת חנה, במסגרת זו שהה הרבי בפריז מחג הפורים לערך, עד לאחר חג השבועות. במהלך החדשים הללו התוועד הרבי עם עדת החסידים שבפריז - רובם פליטים מהמלחמה, אך היתה התוועדות את יוצאת דופן ומיוחדת במינה ערב צאתו של הרבי את פריז.

התוועדות זו היתה ארוכה ביותר: בחלקה הראשון היא נשאה אופי רשמי, ולאחר שהלכו הרבנים החשובים ואתם ה'עולם', הרבי הכריז ש"עכשיו יתחיל חסידישע פארברנגען" - המשיכה ההתוועדות עד לאור הבוקר, כאמור התבטא הרבי בסגנון יוצא דופן, ושפע כל העת נגלה וחסידות משולבים זה בזה. לקראת סיום ההתוועדות החל הרבי לבאר את משמעות השמות של כל אלו שנשארו עד לאותה עת.

גם אני ואחי - אברהם אביש - נכחנו בהתוועדות זו, וזכינו שלאור הבוקר הרבי ביאר את שמותינו בקצרה:

על השם אברהם אביש אמר הרבי שהוא "כמו אברהם אבינו" והזכיר את מאמר חז"ל על אברהם אבינו שהי' נקרא "אברהם-העברי" על שם שהיה מעבר האחד וכל העולם בעבר השני. וסיפר הרבי את סיפורי הרבי הריי"צ המופיעים ב"ליקוטי דיבורים" על דמויות של חסידים שהיו כה "מונחים" במאמרי דא"ח עד כדי כך "ששכחו היכן הם נמצאים" והתייחסו ב"בטלנות" על העולם הזה [יצוין, כי השם 'אביש' הוא בסך הכל כינוי לשם אברהם, שברכות הימים הפך הכינוי לשם שני, אך למרות זאת הרבי ביאר אותם כשני שמות, ואולי לכן נקט הרבי בתואר "אברהם אבינו" (שעליו ישנו מאמחז"ל בו הוא נקרא אברהם העברי - המו"ל), כדי להסביר גם את משמעות השם "אביש"].

את שמותיי שלי - יעקב יהושע - צירף כאחד וביאר (תוכן, ולא לשון מדוייקת) כך: "שעל ידי יו"ד-עקב כלומר ביטול. מגיעים ליהושע, יי-ה יושיעך מעצת המרגלים".

לימים שאלתי את אחי אברהם אביש, האם קיים בזכרוננו מאורע בו בא לידי ביטוי משמעות שמו, כפי שהרבי ביאר אותה באותה התוועדות מיוחדת, ואחי נענה:

במהלך שירותו הצבאי, הביאו באחד מן הימים קצינה שהרצתה בפניהם על דארווין, גיל העולם וכו'. רוב החיילים לא שמרו כ"כתומ"צ, אך גם הם מאד לא אהבו את ההרצאה, שהייתה זרה אף להם. נגשו אליו כמה ושאלו אותו במבוכה - "אבאל'ה - האם מה שהיא אומרת זה נכון?" "לא" - ענה בקצרה. "אז תענה לה" - עודדו אותו. אביש נענה לאתגר, ופרש בפניה כמה שאלות וטענות קצרות, כך שלא היה לה מענה, או אפשרות להפריכם. כל זה כמוכן לקול תשואות החיילים, ששמחו על ה"אקשן" שנודמן להם, כך שכל ההרצאה הלכה לטמיון...

הקצינה התאוננה בפני המפקד שלה על

ה"דוס" שהרס את ההרצאה, ולמקום נשלח "אלוף משנה", שבא בהחלטיות "להעמיד במקום" ולנזוף בחומרה. אך ברגע שראה את פניו של "אביש" - שהיה חריג מאוד בנוף הצבאי, ונראה כלקוח מן ה'שטעטל', תפס שאביש לא שש להתווכח ובטח לא להעליב, אלא המציאות היתה ש"דרשה" כזאת לא היתה אמורה להינתן בנוכחותו. אותו 'אלוף' שינה מיד את טעמו, כשהוא שואל את "אביש" שאלה אחת: "תגיד, הכשרות כאן בסדר?"...

לזכות

החתן התמים הרב לוי יצחק שי' והכלה מרת דבורה לאה תחי' הרטמן

לראל שמחת נישואיהם בשעה טובה ומוצלחת

חיי אדר שני, ה'תשכ"ד

שיזכו להקים בית נאמן בישראל, בין עדי עד,
על יסודי התורה והמצוה כפי שמוארים במאור
שבתורה זוהי תורת החסידות ויזכו לבנים ובני
בנים עוסקים בתורה ובמצוות מקושרים לכ"ק
אדמו"ר מלך המשיח שליט"א מתוך הרחבה
ברוחניות וגשמיות גם יחד ומתוך שמחה וטוב

לבב

נדפס על ידי ולזכות הוריהם

הרה"ח **משה שמואל** וזוג' מרת **מלכה** שיחיו **הרטמן**

הרה"ח **חיים דוד** וזוג' מרת **מנוחה** שיחיו **לאופר**

יהי רצון שירונו נחת מכל יוצאי חלציהם

מתוך בריאות נכונה והרחבה בגשמיות וברוחניות

ויזכו לקבל פני משיח צדקנו

בקרוב ממ"ש!

* * *

ולזכות זקניהם

הרה"ח **רפאל צבי** וזוג' מרת **רבקה טובה** שיחיו **הרטמן**

מרת **דבורה** תחי' (אשת הרה"ח ר' יוסף הלוי ע"ה)

לויטין

הרה"ח **יעקב יהושע** שי' **לאופר**

הרה"ח **שמעון** שי' **אייזנברך**

לע"נ

הרה"ח ר' יוסף הלוי לויטין ע"ה
נלב"ע ז' טבת תשפ"ג

מרת פייגא ציפורה לאופר ע"ה
נלב"ע ט"ו חשון תש"ע

מרת מרים נחמה אייזנבך ע"ה
נלב"ע ערב חג השבועות - 'מלכות
שבמלכות' - תשס"ט

לזכות

שלוחי כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

במדינת אוקראינה בכלל

ובעיר אודסה בפרט

שיזכו להפיץ מעיינות היהדות והחסידות, ולקבל פני
משיח צדקנו עם תושבי עירם ומקומם מתוך מנוחת
הנפש והגוף, ומתוך הרחבה בגשמיות וברוחניות גם
יחד

לזכות

**כ"ק אדמו"ר
מלך המשיח
שליט"א**

מהרה יגלה ויאצלנו אכי"ר